

ROČNÍK LXIII

LEDEN 2008
ČÍSLO 1

HLAS PRAVOSLAVÍ

POSELSTVÍ POSVÁTNEHO SYNODU	4
TEOLOGIE	
O svátku Zjevení Páně a velké svčení vody	6
Liturgika: Chrám jako syntéza umění	8
Starý zákon: Baleám, Bilák a oslice	0
Rajská pyramida – Výklad Blahoslavenství III.	12
sv. Nikolaj Srbský – četba na pokračování	
HISTORIE	
Svatý Spiridon	14
Litoměřicko a cyrilometodějská tradice III.	16
ZAMYŠLENÍ	18
Jsme všichni feťáci	
Pastorální lékařství	
AKTUÁLNĚ	
Nejvyšší představitel naší místní církve v Moskvě	21
PRAVOSLAVÍ VE SVĚTĚ	
Polsko, Grabarka – výročí monastýru	24
ROZHOVOR	26
s o. Jozefem Fejsakem a mátuškou Marií	
RECENZE	28
Knižní novinka: Ruská kuchyně v proměnách doby	
EKOLOGIE – SOUVISLOSTI	30
MISIE	34
MÉDIA	36
Pulec, králík a Duch svatý	
TÉMA	38
Děti v církvi	
ZE ŽIVOTA EPARCHIÍ	42
Z REDAKČNÍ POŠTY	46
Z PROGRAMU METROPOLITY KRYŠTOFA	48

*Milí čtenáři,
přejeme vám všem v No-
vém roce 2008 hojnost
Božího požehnání, radost
v duši a klid v srdci, a pro-
síme vás o modlitbu za náš
časopis Hlas pravoslavií.*

*S nadějí, že vám s po-
mocí Boží budeme po celý
rok přinášet zajímavé in-
formace, duchovní čtení a
povzbuzení*

VAŠE REDAKCE

POSELSTVÍ POSVÁTNÉHO SYNODU

PRAVOSLAVNÉ CÍRKVE V ČESKÝCH ZEMÍCH A NA SLOVENSKU U PŘÍLEŽITOSTI SVÁTKŮ NAROZENÍ PÁNĚ

Milovaní důstojní otcové presbytəri, Kristovi diákoní, klerikové, mniši a mnišky, drazí bratři a sestry, věrné děti svaté obecné pravoslavné církve!

Nelze pochybovat o tom, že se vzdálenosti mezi lidmi a národy v dnešní době díky výdobytkům vědy a techniky neustále zkracují. Na jedné straně jsme svědky toho, jak se nejrůznější lidská společenství stále více sjednocují a vzájemně prostupují, na straně druhé pak pozorujeme, že toto přibližování kultur vede ke konfliktům a nepokojům, kdy se jeden národ na pohled na svět snaží získat nadvládu nad tím druhým. Lidé více cestují a nemají problém spolu rychle komunikovat z jednoho konce světa na druhý, zároveň se ale jejich kontakt mnohdy stává neosobní řečí blikajících počítačových obrazov-

vek a neustále vyzvánějících mobilních telefonů, za nimiž již není možné rozeznat osobu druhého člověka. Vracíme se unaveni ze zaměstnání a bývalé natolik zahlcení informacemi a zprávami, které se na nás odevšad valí, že již často ani nevnímáme své nejbližší. Kultura a názory se setkávají, v bolestech jejich vzájemných střetů se rodí nová tvář současného globalizovaného světa, ale lidé se paradoxně sobě stále více odcizují a propadají se do neosobní samoty. Co si jim uprostřed všech vymožeností a pohodlí současnosti chybí. S překvapením zjišťují, že jim dnešní pomyslný supermarket nejrůznějších názorů, filozofií a snadné, prázdné zábavy nedokáže vnést do srdce pokoj a radost.

V tomto moderním Babylónu však září Světlo, které před více než dvěma tisíci lety vysvitlo v betlémské jeskyni a které nabízí odpověď na všechna tápání moderního světa, když ústy apoštola národů

Pavla volá, že jedině v Kristu, který je oním Světlem, „není už rozdíl mezi židem a pohanem, otrokem a svobodným, mužem a ženou,“ neboť „vy všichni jste jedno v Kristu Ježíši.“ (Ga 3, 28) Světlo, které zve lidi všech národů a kultur ke skutečné bratrské jednotě, po níž tak touží dnešní svět, kde jsou všichni rovnocennými partnery a kde nemá docházet ke konfliktům. Tuto jednotu je možno získat právě v Církvi, která je Kristovým tajemným Tělem, zdrojem života.

Podobně jako před dvěma tisíci lety, kdy se Boží Syn narodil v zapadlé jeskyni, obklopen odmítnutím, lidskou zlobou a chudobou, i dnes toto Světlo září stejně nevtíravě a je stejně bezbranné jako betlémské Dítě. „Těm pak, kteří ho přijali a věřili v Jeho jméno, dal moc stát se Božími dětmi“ (J 1, 12). Jinými slovy, stejně jako kdysi v Betlémě, i dnes Bohočlověk bez pompézních gest a světel reflektorů přichází do temných zákoutí zkamenělých lidských srdcí, kde s pokorou čeká, jestli ho přijmeme a dovolíme mu, aby nám podal svou pomocnou ruku, od základu změnil naše bytí, proměnil náš pohled na svět a uzdravil naše vztahy s blízkými, s jinými národy a kulturami. Čeká na nás ve svátostech Církve, svého tajemného Těla, zvláště pak v Eucharistii, skrze které se chce narodit i v našem nitru, aby se i v nás mohl zrodit nový život, budeme-li to ovšem sami chtít.

Z Betléma dnes září Světlo, které ukazuje cestu těm, kteří mají odvahu hledat odpovědi na tíživé otázky po smyslu vlastní existence. Světlo, které vede ty, kdo se chtějí dát vést k pravému prameni života, k Bohu. Světlo, které odcizeného, osamělého a často i odlidštěného jedince, nemajícího v anonymním davu téměř žádnou hodnotu, zve, aby se v Bohu a s Bohem stal opět osobou, tedy skutečným člověkem. Světlo, které každému z nás říká: „Neboj se, máš v mých očích velkou cenu, vždyť i všechny vlasy na tvé hlavě jsou spočítány“ (viz Mt 10, 30).

Svátky Narození Páně nám chtějí tuto možnost nového způsobu bytí, kterou nám náš Spasitel otevřel, připomenout. Právě křesťanské Vánoce tedy nemají nic společného s uspěchaným shonem nákupů, s kýčovitými Santaklausem a do omrzení omílanými koledami v odosobněných obchodních centrech. Tichý a neokázalý příchod betlémského Dítěte do

našeho vyčerpaného, sebestředného a netečného světa povzbuzuje každého z nás, aby ze svého života s Jeho pomocí odstranil všechno to, co jej připravuje o vnitřní radost a pokoj a v konečném důsledku ho uvrhne do náruče buď zničující osamělosti a nečinnosti, či naopak agresivního fanatismu, který se snaží zakrýt vnitřní prázdnotu a zoufalství nezodpovězených otázek. Naopak, křesťanské Vánoce nám nabízejí možnost, abychom si konečně udělali čas na sebe, na své blízké, na Boha, abychom se nedali zaslepit tím, co je bezduché a falešné. „A nepřizpůsobujte se už tomuto světu, ale změňte se a obnovte svoje smýšlení, abyste dovedli rozeznat, co je vůle Boží, co je dobré, bohulibé a dokonalé“ (Řím 12, 2). Nechme se tedy, důstojní otcové, drazí bratři a sestry, oslovit nádhernými liturgickými texty naší církve, které oslavují narození Pána Ježíše Krista, prožijme znovu s radostí příchod našeho Spasitele do našich rodin a společenství, důstojně Ho uvítáme a dovolme mu, aby skrze nás vstupoval i do současného světa, který tolik potřebuje svědectví uzdravující a proměňující Boží lásky.

Kéž náš Bůh a Spasitel Ježíš Kristus, který se pro nás narodil v Betlémě, naplňuje Vaše srdce a životy pravou radostí a svým pozhnaním.

KRISTUS SE RODÍ! OSLAVUJTE HO!

+KRYŠTOF
ARCIBISKUP PRAŽSKÝ,
METROPOLITA ČESKÝCH ZEMÍ A SLOVENSKA

+SIMEON,
ARCIBISKUP OLOMOUCKO-BRNĚNSKÝ

+JÁN,
ARCIBISKUP PŘEŠOVSKÝ A SLOVENSKA

+JÍŘÍ
BISKUP MICHALOVSKÝ

+TICHON
BISKUP KOMÁRENSKÝ
VIKÁŘ PŘEŠOVSKÉ EPARCHIE

O SVÁTKU ZJEVENÍ PÁNĚ A VELKÉM SVĚCENÍ VODY

Svátek Zjevení Páně je slaven šestého ledna. Připomíná nám událost, při níž bylo poprvé zjeveno světu Kristovo božství při Jeho křtu v Jordánu. Hlavním obsahem svátku je oslava zjevení Pána Ježíše jako Mesiáše a Božího Syna. Pán Ježíš byl zjeven jako jeden ze svaté Trojice a to bylo potvrzeno hlasem Boha Otce a Duchem svatým v podobě holubice. To tvoří také hlavní obsah zpěvu troparu, který se v tento den zpívá:

„Při křtu Tvém v Jordáně, ó Pane, zjevila se Trojice, které se klaníme, neb Otcův hlas svědectví vydal o Tobě nazýváje Tě milým Synem a Duch v podobě holubice potvrdil pravdu tohoto slova, ó Kriste, jenž si se zjevil jako Bůh a svět osvitil, sláva Tobě.“

*i kondaku, jehož slova znějí:
„Dnes jsi se zjevil světu, ó Spasiteli, a Tvoje světlo osvitilo nás, kteříž oslavujeme Tebe. Přišel jsi a zjevil se nám, Světlo nepostizitelné.“*

Bohoslužby svátku Zjevení Páně mají stejnou skladbu jako bohoslužby svátku Narození Kristova a je podle historiků možné, že vánoční bohoslužby se vyvinuly z oslavy svátku Zjevení Páně, která je patrně starší. Stejně jako o Vánocích je slavena liturgie sv. Basila Velikého a jsou čtena prorockví Izaiáše, která předpovídají příchod Mesiáše i sv. Jana Křtitele – předchůdce Páně:

*Hlas volajícího na poušti:
„Připravte cestu Hospodinu!
Výrovnejte na pustině silnici pro našeho Boha!
Každé údolí ať je vyvýšeno, každá hora
a pahorek sníženy.
Pahorkatina ať v rovinnu se změní*

a horské hřbety v pláně.

*I zjeví se Hospodinova sláva a všechno tvorstvo společně spatří, že promluvila Hospodinova ústa.“
(Iz. 40, 3–5 i Lk. 3, 4–6)*

Evangelijní čtení svátku Zjevení Páně vypráví o tom, jak byl Pán pokřtěn sv. Janem v řece Jordánu. Apoštolské čtení na tento den nám přibližuje dopad Zjevení Páně na nás a na celý svět:

„Ukázala se Boží milost, která přináší spásu všem lidem a vychovává nás k tomu, abychom se zřekli bezbožnosti a světských vášní, žili rozumně, spravedlivě a zbožně v tomto věku a očekávali blažené splnění naděje a příchod slávy velikého Boha a našeho Spasitele Ježíše Krista. On se za nás obětoval, aby nás vykoupil ze všeho hříchu, a posvětil za svůj vlastní lid, horlivý v dobrých skutcích.“

Důležitou součástí oslavy svátku Zjevení Páně je velké svěcení vody. Má následovat po svatě liturgii a obvykle se koná za přítomnosti většího počtu věřících. Začíná zpěvem zvláštních hymnů a okuňováním vody, která byla v nádobě přenesena do středu chrámu. Kolem vody bývají svíce a květiny, a tak voda, která je základem života, symbolizuje také nádhru původního Božího stvoření a konečně oslavení stvoření Kristem v Království Božím. Někdy se toto velké svěcení vody koná v přírodě, u moře, jezera, řeky anebo u pramene. Zkrátka tam, kde voda přirozeně protéká.

*„Hlas Hospodinův zní nad vodami:
Přijďte všichni a přijměte ducha moudrosti,
ducha rozumu, ducha bázně Boží,
ducha zjevíšního se Krista.
Dnes světi se živel vody:
Jordán se rozděluje a zastavuje své proudy.
Jako člověk přišel jsi k řece,*

*Kriste, Králi dobrotivý a lidumilný,
a žádáš pokřtěn býti křtem služebníků svých
z ruky Předchůdce pro očistění hříchů
našich.“*

*Pak následují tři prorockví od proroka Izaiáše:
„Poušť a suchopár se rozveselí, rozjásá se
pustina a rozkvetou kvítím. Bujně rozkvetne,
radostně bude jásat a plesat...“
(Iz 35, 1–10)*

*„Vzhůru! Všichni, kdož žízníte, pojdte
k vodám, i ten, kdo peníze nemá.
Pojdte, kupujte a jezte, pojdte a kupujte
bez peněz a bez placení víno a mléko...“
(Iz 55, 1–13)*

*„S veselím budete čerpat vodu pramenů spásy.
V onen den řeknete: Chválu vzdějte
Hospodinu a vzývejte Jeho jméno!
Uvádějte národům ve známost Jeho skutky
Jásej a plesej ty, která bydlíš na Siónu, neboť
Veliký je ve tvém středu – Svatý Izraele.“
(Iz 12, 3–6)*

Po čtení apoštola (1 Kor 1,10–14) a evangelia (Mk 1,9–11) následuje zvláštní velká ektenie, ve které prosíme, aby milost Ducha svatého sestoupila na vodu a na ty, kteří ji budou pít. Ektenie končí modlitbou za požehnání vody a Kristus je vzýván, aby posvětil vodu a veškeré stvoření svým Zjevením a posvěcující Božskou přítomností a svatým, blahým a oživujícím Duchem.

Když se zpívá tropar svátku, kněz noří do vody třikrát kříž a pokračuje kropením vody do čtyř světových stran. Pak žehná přítomné věřící i jejich příbytky svěcenou vodou, která je zde pro spasení všech lidí a veškerého stvoření, jež Kristus posvětil svým Zjevením se v těle pro život světa.

Někteří lidé si myslí, že žehnání vody a její následné pití či kropení příbytků a mnoha dalších věcí je jakýmsi „pohanstvím“, které se pouze omylem dostalo do liturgického projevu církve. Víme však, že podobný obřad byl praktikován Božím lidem Starého zákona a že v křesťanství měl pak od samých počátků existence církve velký význam.

Součástí původní křesťanské víry je totiž také to, že když Syn Boží vzal na sebe tělo a byl ponořen do vod Jordánu, veškerý stvořený svět tím byl posvěcen a v něm očištěn. Svět byl tak zbaven všech „smrtelných“ vlastností, které později obdržel od ďábla a kvůli lidské neposlušnosti Bohu.

Ve Zjevení Páně se celé stvoření opět stává dobrým a „velmi dobrým“, tedy takovým, jaké je zamýšlel Bůh, když se „Duch Boží vznášel nad vodami“ (Gen 1, 2) a když dech života byl dán člověku a všemu živému, co Bůh stvořil (Gen 1,30, 2,7).

Bůh a vše, co přebývá v něm, je zajisté velmi dobré (Gen 1,31), čteme v knize Stvoření, a když se svět stává znečištěným, převráceným a mrtvým, přichází Bůh, aby jej ještě jednou zachránil svým novým stvořením v Kristu, Jeho Synu a našem Pánu z milosti Ducha svatého (Gal 6,15). Tato významná událost naší spásy je oslavována ve svátku Zjevení Páně i při Velkém svěcení vody. Požehnání a posvěcení vody o tomto svátku dává celému světu perspektivu kosmického stvoření, posvěcení a oslavení v Království Božím a v Kristu.

Svátek Zjevení Páně nám také připomíná, že člověk a svět byl stvořen, aby byl „prostoupen vši plností Boží“ (Ef 3,19). Plností toho, jenž přivádí k naplnění všechno, co jest (Ef 1,23). Bohoslužba a obřady svátku Zjevení Páně nás také učí, že „Kristus, v němž je vtělena všechna plnost Božství“, je a opravdu má být „všechno a ve všech“ (Kor 2,9, 3,11). Připomíná nám také, že „nové nebe a nová země“, které nám Bůh přislíbil skrze své proroky a apoštoly (Iz 66,2, Petr 3,13, Zjev 21,1), jsou již teď opravdu mysticky přítomny „v nás“, v tajemství Kristově a v Jeho Církvi. I proto oslava Zjevení Kristova a velké svěcení vody nejsou jen nějakým pozůstatkem pohanského starověku, ale vyjádřením ústřední myšlenky křesťanství o člověku a o světě, ve kterém je nám dáno žít. Oslava svátku Zjevení Páně je liturgickým svědectvím o skutečnosti, že konečným určením a povoláním stvoření je, aby bylo „prostoupeno vši plností Boží“ (Ef 3,19).

ROMAN JURIGA

CHRÁM JAKO SYNTÉZA UMĚNÍ

Bydlíme-li v nějakém historickém městě či vesnici, stačí, abychom vyhlédli z okna směrem k centru a uvidíme věž kostela. Ať už spěcháme za svými povinnostmi či se jen tak procházíme, vždy cestou můjme chrámy Boží, které jako by střezily náš běžný život.

V některých zemích byly chrámy jedinými budovami, jež byly hodny jako stavebního materiálu kamene, vše ostatní mohlo být dřevěné, pomíjivé. Jako by si naši předkové lépe než my uvědomovali potřebu Boží ochrany a Boží přítomnosti v našem životě. V 19. století začaly místo kostelů ve městech zaujímat radnice, školy či nádraží – symboly moderních států, vzdělanosti a pokroku. 20. století začalo do center nových čtvrtí umísťovat domy kultury, nákupní střediska či sportoviště jako symboly relaxace, odpočinku a dostatku. Nic nám lépe neilustruje postupný úpadek duchovního života člověka jako proměna našich měst a postupné odsouvání chrámů na okraj pozornosti.

klášter Machera, Kypr

Přítom celá staletí byly středobodem těch nejušlechtlejších snah našich předků.

Křesťanský chrám však není jen budova. Chrám je všechno, co v něm vidíme – architektura, fresky na stěnách, ikony a obrazy, liturgický zpěv, liturgická roucha a choreografie, dým kadidla i hymnografie, jež v něm zní. To vše má však obklopotovat bohoslužbu ke slávě Boží. Bez bohoslužby je chrám vychladlou budovou a skladištěm více či méně umělecky hodnotných předmětů. Chrám (a vše, co k němu patří) je především oděvem bohoslužby, krášlí se jím a halí se do něj slovo Boží. A snaží se o to všemi dostupnými prostředky (Viz P. Florenskij, *Mysterium chrámu jako syntéza umění. Souvislosti*, 1998, č. 1. Přel. S. Mikátová.). Ruský myslitel a kněz Pavel Florenskij, o kterém jsme hovořili již v minulém díle, popisuje v jedné ze svých statí chrám jako syntézu umění, jako harmonický celek tvořený všemi výše uvedenými uměleckými prostředky. Architektura a výtvarné umění nás mohou oslovit i mimo bohoslužbu, stejně jako bohatá výzdoba kamenná i řezbářská. Avšak krása náboženské hudby, tisícileté hymnografie, rouch duchovenstva, liturgického tance a choreografie se nám odhaluje jen během bohoslužby. Zkusme ikony vyjmout z chrámu a vystavit je v galerii, kde na ně místo světla svíci a dýmu kadidla bude zářit studené světlo reflektorů. Zkusme si poslechnout náboženské hymny v koncertní síni. V obou případech se sice budeme kochat estetickým dojmem, avšak obě umělecké formy ztratí podstatu svého bytí. Bude jim chybět jak umělecký kontext chrámu, ona slovnatá syntéza umění, ale především sepětím s tím, pro co byly vytvořeny – kult Boží, jenž je jejich pravým domovem. Smyslem všech uměleckých forem v chrámu je být spolu a spolu také sloužit Bohu.

Vraťme se však ještě ke chrámům v našich měs-

tech a vesnicích. Většina z nich je opravdovými uměleckými skvosty. Naši předkové do těchto sakrálních objektů vložili své schopnosti (talenty): architekti projekty, umělci díla, duchovenstvo službu, lid zpěv a modlitbu. Neměli bychom zapomínat také na donátory a mecenáše (dnes bychom řekli sponzory), kteří do chrámů vložili výsledek své práce – peníze, a na které proto církev nikdy nezapomíná a dodnes se modlí. To, že chrám může být jak duchovní útěchou, tak potěchou pro oko (vždyť kolik duší bylo pro křesťanský život získáno krásou církevní kultury!), je dáno tím, že skuteční mistři vkládali do chrámového umění a bohoslužby to nejlepší, co vytvářeli. Byli i takoví, kteří pracovali jenom pro církev. V chrámu by mělo být vše co nejkrásnější, nejen architektura a výzdoba, ale i zpěv, myšlenky, slova. Dříve nikdo nedával do kostela odpad, který se mu nehodil doma, jak se s tím mnohdy můžeme setkat dnes. Nemám zde na mysli jenom opotřebované věci, ale i ty věřící, kteří si místo modlitby a lásky přinášejí do chrámu vlastní zlobu, nenávisť a prázdná slova.

Můžeme se setkat i s názorem, že nadbytečná „barokní“ přebujelost chrámové výzdoby je naší spiritualitě na škodu, všechno to bohatství a nádhera nás rozptyluje od cesty k Bohu. Chrám i bohoslužba by měl být spíše skromné, účelově orientované a uspořené prostředky by se měly věnovat např. na chudé či na jiné křesťanské účely. S tímto do značné míry oprávněným názorem se církev setkává prakticky po celou dobu své existence. Tato otázka nesmí být pomíjena, ale neměla by být ani přeceňována. Církev by měla mít prostředky na obojí, jak na zkrášlení chrámu, tak pro chudé. Služba Bohu nemůže být oddělena od služby lidem, ale musí se jednat o jednu společnou službu. Nejsou-li lidé ochotni věnovat svůj čas a prostředky na zkrášlení Božího chrámu, nebudou je po nějaké době ochotni obětovat ani pro chudé. A naopak, kdo nepomáhá svým bližním, sotva zatouží po zvelebení kostela. S touto pravdou se setkalo i sociálně-křesťanské hnutí vzniklé v šedesátých letech 20. století, které (pokolikáté v dějinách?) vystoupilo s ušlechtilou myšlenkou podpory chudých a utlačovaných namísto církevní pompy, ale po počáteční euforii se setkalo s rostoucí lhostejností jak vůči církvi, tak chudým, která se nakonec utopila v konzumním

sobectví, které nechává chátrat stejně tak chrámy jako lidská srdce. Služba chudým (ani jiná služba) tak nesmí být důvodem pro zanedbání péče o Boha, bohoslužbu, a tedy i chrám: „Vždyť chudé máte stále kolem sebe, mne však nemáte stále.“ (Mt 26,11) Zbytečná pompa však škodí obojímu. Mnohem hodnotnější než tuny zlata bývá vkusné umělecké provedení.

Cílem syntézy umění a bohoslužby, kterou je chrám, je vytvořit pouto mezi Bohem a člověkem, obnovit jednotu mezi Stvořitelem a jeho odloučeným stvořením. Stejnou jednotu je však potřeba obnovit i uvnitř nás samých. Celistvost a krása by neměly být pouze vystavovány na odív v kostelech, ale měly by se především usídlit v nás samých. Vždyť naše myšlenky, naše slova, naše rodina či naše práce mohou být stejně tak odpadem jako uměleckým dílem, službou démonu všedního dne stejně jako bohoslužbou. Stejně jako jsou jednotlivé druhy umění okrasou chrámu, měly by být i naše schopnosti a projevy okrasou chrámu Ducha svatého – tedy nás samých.

DIÁKON HANUŠ NYKL

BALÁK, BILEÁM A OSLICE

Po porážce emorejského krále Sichona a bášanského Óga Izrael obsadil jejich země a už vlastně neměl žádné překážky vstoupit do Kenaanu, země, kterou mu Bůh zaslíbil a která bude trvale jeho domovem. Jižněji od obou dobytých království, v horách na východ od Mrtvého moře, se nacházelo království Moáb. Izrael by už asi s tímto královstvím nebojoval. Neměl to zapotřebí, protože po obsazení země Emorejců a Bášanu vlastně už sousedil s Kenaanem. Ale svou početností, svou vojenskou silou a tím, že zbudoval svůj tábor v moábských pustinách naproti Jerichu, tedy takřka na hranici Moábu, vzbudil strach moábského krále Baláka. Ten prohlásil: Teď tento lid spase vše kolem nás, jako spásá vůl zeleň na poli. Bojovat si netroufl, a tak se rozhodl zbavit se Izraele kouzly a zařikáváním a obrátit se na slavného mága a zařikávače Bileáma, syna Beórova, který bydlel v Petóru nad Rekou. Poslal k němu posly, aby mu od něho vyřídili:

Hle, z Egypta vyšel lid a pokryl povrch země. Usazuje se naproti mně. Prosím, pojď hned a proklej mi tento lid, neboť je zdatnější nežli já a potřebuji, aby tvým prokletím zeslábl. Snad ho pak porazím a vyženu ze země. Víím, že komu ty požehnáš, je požehnán, a koho ty prokleješ, je proklet.

Moábští starší šli k Bileámovi a nesli pro věštcce bohatou odměnu předem. Přišli a vyřídili mu Balákova slova. Bileám je vyzval, aby u něho přenocovali, že jim dá odpověď, až k němu promluví Hospodin.

Poslové zůstali a Hospodin za noci k Bileámovi promluvil: Nepůjdeš s nimi a neprokleješ ten lid, neboť je požehnaný! Ráno Bileám vstal a řekl Balákovým velmožům: Jděte do své země, Hospodin odmítl pustit mě s vámi.

Moábští velmožové se vydali na cestu domů. Přišli k Balákovi a řekli: Bileám odmítl s námi jít. Balák se však nevzdal. Poslal k Bileámovi jiné velmože, vznešenější a v hojnějším počtu, aby ho přemluvili přijít. Ti uposlechli, přišli k Bileámovi a řekli: Toto vzkazuje Balák, syn Sipóruv: Nijak se nerozpakuj ke mně přijít. Převelice tě poctím a odměním a učiním vše, co mi řekneš. Jen pojď a zatrat' mi ten lid! Bileám však poslům odpověděl: I kdyby mi dal Balák dům plný stříbra a zlata, ne-

mohl bych přestoupit rozkaz Hospodinův. Přesto zůstaňte tu přes noc, ať se dozvím, co si bude ode mne Hospodin dále přát.

Hospodin opravdu v noci k Bileámovi promluvil: Když ti muži tě přišli pozvat, jdi s nimi. Ale budeš dělat jenom to, co ti poručím. Bileám tedy ráno vstal, osedlal svou oslici a jel s moábskými velmoži. Byla to právě ta oslice, která spatřila, že jim na cestě stojí Boží posel s mečem. Ani Bileám ani jeho dva učedníci ho neviděli, a když oslice před touto překážkou uhnula z cesty do polí, Bileám ji bil tak dlouho, až se zase vrátila na cestu. Pak se znovu Boží posel postavil Bileámovi do cesty, když procházel mezi vinicemi. Po obou stranách cesty byly zidky a oslice, aby se poslovi vyhnula, přitiskla se k zídce a odřela přitom Bileámovi nohu. Bileám ji znovu zbil. Když se v cestě objevil Boží posel potřetí, nebylo kam uhnout, a tak se oslice pod Bileámem zhroutila. Bileám planul hněvem a bil oslici holí. Tu otevřel Hospodin oslici ústa a ona řekla Bileámovi: Co jsem ti udělala, že mě již potřetí biješ? Bileám oslici odpověděl: Protože si ze mne děláš blázny! Mít v ruce meč, byl bych tě už zabil. Oslice Bileámovi odpověděla: Copak nejsem tvá oslice, na které jezdiš odjakživa? Udělala jsem ti někdy něco takového? Řekl: Ne. Tu sňal Hospodin clonu z Bileámových očí a on vidí Božího posla s taseným mečem. Vysvětlil Bileámovi, že jemu se oslice vyhybala, že Bileáмова cesta je pochybená, ale přesto ať jede, jen ať nezapomene, že má mluvit jen to, co mu Hospodin vnukne.

Sotva král Balák uslyšel, že Bileám přichází, vyšel mu vstříc. Přivítal ho, ale hned mu vyčetl: Proč jsi ke mně nepřišel hned, když jsem k tobě prvně poslal? Myslíš, že nejsem s to tě náležitě uctít? Bileám odpověděl: Teď mě tu máš. Budu však s to plnit, co chceš? Smím říkat jen to, co mi vloží do úst Hospodin.

Balák si zatím nedělal starosti s tím, že by se jeho plán nemusel povést. Odvedl Bileáma do Kirjat-chusótu, kde mělo za jitra proklínání začít. Dal tam zahnat i obětní dobytek a přivést své velmože, aby viděli, jak na Izraelity vyzraje. Jak to dopadlo, si povíme příště.

ARCIBISKUP SIMEON

RAJSKÁ PYRAMIDA

VÝKLAD BLAHOŠLAVENSTVÍ (III)

DRUHÉ POSCHODÍ

Když je bytelně postaveno první poschodí, tehdy, milý křesťane, rychle pospěš stavět druhé. První poschodí nezalahodí pohledu oka, stejně jako ani železobeton svým vzhledem nikoho příliš neuchvacuje. I tvé první poschodí je pevné a bytelné jako železobeton, který se využívá při konstrukci budov. První poschodí je zapuštěno do země, téměř není vidět nad zemí, stejně jako každé základy kterékoliv větší stavby. Pokora, smíření, je mravní čistota, která se nehonosí vábivým leskem. Celé první poschodí pozůstává z myšlenek o vlastní bídě a

chudobě ducha, z procítění své vlastní nemožnosti a nicotnosti. Celé druhé poschodí tvoří jen samé slzy.

*Blaze těm, kdo pláčou,
neboť oni budou utěšeni. (Mt 5,4)*

Slzy – to je přímo zázračný materiál. Něžný, ale přítom tak spolehlivý! Přelévá se jako kámen opál. A skutečně i celé druhé poschodí, které je patrem slzí, vypadá, jako by bylo vystavěné z drahocenného kamene opálu. Ten, kdo má sám o sobě převysoké mínění, nezná

slzy. On se pyšní tím, že nikdy nepláče a nikdy nezapláče. Nechápe, že je to slabost a ne síla. Z jeho očí kape suchý oheň, který opaluje lidská srdce. Namyšlenost, nadutost vyrostla na nejtenčí vyschlé vrstvě země nad kamenem, zatímco vláha je zadržována v hlubině. Sklíčenost před Hospodinem připomíná hlubokou orbu, kdy se vyorávají vlažné pláště země. Sklíčený nebo pokorný duch pláče. Jeho duše je vždy plná slz, o čemž svědčí především jeho oči. Jeden z pravoslavných učitelů zmiňuje dva křty: první vodou a druhý slzami. Jiný učitel opakoval: *Plač dnem i nocí a nebuď nikdy sytý pláčem.*

Můžeš si pomyslet, že slzy jsou znakem slabosti. Nepřemýšlej tak. První křesťané, kteří nejvíce plakali, šli na smrt s písní na rtech. „*Slzy – to je olej pro oči,*“ říkával Antonín Veliký. Největší hříšníci Marie Egypťská, Taisa a Pelágie omyly svou duši slzami a staly se světicemi. To se událo i s tisíci dalších.

Tak se můžete omýt i vy, milí křesťané. Je známo, že ze smíchu se budeme zodpovídat, z žertů skládáme účty a je potřebné se kát. Ale za žádnou, ani jednu prolitou slzičku, nikdy!

Běda, kdo se nyní smějete, neboť budete plakat a naříkat. Lk 6,25

To jsou slova svatá z přesvatých úst. Ze semena slzí se nikdy, nikdy neurodí zlo. Ale ze semena smíchu vzešlo už mnoho zla.

A přece, ne všechny slzy jsou evangelní. Pro stavbu rajske pyramidy nejsou potřebné slzy vzrušeného hněvu ani slzy lítosti ze ztraceného nebo nedosaženého bohatství na zemi.

Evangelní slzy jsou ty, které vytékají ze zkroušeného a kajícího se srdce. Evangelní slzy jsou ty, které pláčují za ztraceným rájem. Evangelní slzy jsou ty, které se mísí se slzami trpících dětí. Evangelní slzy jsou ty, které smývají škodu, kterou jsme způsobili nebeské lásce. Podobně jako se objevuje rosa, když se chladný vzduch setká s teplým, tak i slzy přirozeně a lehce vytékají z očí člověka, který se

setkal s teplem lásky nebeského Otce. „*Slzy mé byly pro mne chlebem dnem i nocí,*“ (Žalm 41,4) přiznává se kající král David, když se jeho chladné srdce setkalo s teplem duchovního Slunce. Ti, co nikdy nepláčou, nikdy nepocítí útěchu. Jen dítě, které se rozplakalo, může být utěšeno, když ho matka polaská. Ne náhodou se tento svět nazývá údolím slz (pláče). I sám Pán, když se zjevil v našem světě, proléval slzy. Člověče pochop: máš na výběr jen mezi pláčem a pláčem, ale ne mezi pláčem a ne-pláčem. Buď budeš plakat před odcizenou a beznadějně slepou a hluchou nirvánou – nebo před živým Utěшитelem. Když budeš plakat před živým Utěшитelem, dostane se ti útěchy. Sám Pán se ti zjeví jako tvá vlastní útěcha. V tichu tvé utěšené duše On sám bude dál budovat tvoji rajskou pyramidu.

SV. NIKOLAJ SRBSKÝ (VELIMIROVIČ)
POKRAČOVÁNÍ PŘÍŠTĚ
PŘELOŽILA SMK

DENNÍ ŽIVOT KŘEŠŤANA PODLE EVANGELIA

Navykni si vstávat včasné a se statečným a radostným sebezapřením a to v určitém hodinu. Vstávaje, pozdvihni svou mysl k Bohu a poznamenej se znamením kříže. Bez meškání se umyj a oblekej. Na to vykonej podle času delší nebo kratší modlitbu ranní. Modli se pozorně a zbožně. Zvykni si věnovat mimo to dvě až pět minut přečtení nějaké stati z evangelia.

Pak posnídej a dej se hned do denní práce, kterou konej svědomitě. Neoddávej se zahálce, ani pohodlnosti, ale měj se chutě k dílu. Lenoch není hoden být nazýván křesťanem. Apoštol Pavel praví: „Nechce-li kdo pracovati, ať nejí.“ Vzbuzuj v sobě vědomí, že vsudypřítomný Bůh ví všechno, co a jak děláš. Cítíš-li v průběhu práce únavu, představuj si Ježíše, jak v potu tváře své jedl chléb, pracuje s Josefem. Má-li práce tvá úspěch, děkuj Bohu. Není-li úspěšna, jak si přeješ, neúspěch tento obětuj Bohu jako pokání za své chyby a nedostatky.

Ponaučení sv. mučedníka biskupa Gorazda v Lidovém sborníku modliteb

SVATÝ SPYRIDON DIVOTVŮRCE

Svatý Spyridon se narodil někdy kolem roku 270 na Kypru. Byl velmi prostý a pokorný člověk, který měl neustále na paměti Kristova slova:

Ne každý, kdo mi říká „Pane, Pane,“ vejde do království nebeského, ale ten, kdo činí vůli mého Otce v nebesích. (Mt 7,21)

Uvědomoval si, že nejdůležitější není moralizování ani rozvíjení vzletných teorií o správném způsobu křesťanského života, ale jediné, co skutečně působí a proměňuje druhé, je především to, jak skutečně sám žije a myslí, nepřetržitě konání dobra a dobrých skutků. Dnes bychom řekli: vlastní pozitivní příklad. Je nepochybné, že tyto zásady mu vštěpovali i rodiče. Díky rodičovské výchově se stal horlivým křesťanem. Od dětství pásal ovce spolu s otcem a pastýřem zůstal až do vysokého stáří. Za časů pronásledování křesťanů při panování císaře Maximina byl mladý pastevec chycen a odsouzen na nucené práce v dolech v Kilikii. Tam si mnoho vytrpěl, ale přesto zůstal pevný ve své víře a věrný svým zásadám. Po skončení pronásledování křesťanů se vrátil na Kypr a oženil se se skromnou a ctnostnou dívkou, která však brzy zemřela.

Svatý Spiridon nenařikal „na osud“, nenechal se zlomit žádnou zkouškou a utrpením. Pomáhal všem, kteří potřebovali pomoc, a nečekal za to

žádnou odměnu. Příkladem svého vlastního života působil na věřící, obyvatelé jeho rodné obce k němu měli hlubokou úctu a důvěru, a proto si ho zvolili za svého kněze. Z pastýře ovcí se tak stal pastýř duší. Jeho ctnostný život zářil, byl zrcadlem ctností i pro ostatní duchovní. Ti si ho proto vybrali za svého biskupa. Svátý Spyridon se stal trimitundským biskupem na Kypru a zúčastnil se také 1. všeobecného sněmu v Nicei, kde vynikal svou svatostí. V průběhu sněmu se snažil vyvrátit heretické názory Ária, který popíral, že Ježíš Kristus je Bůh. Podle tradičního podání dokázal sv. Spyridon trojičnost Boha tímto zázrakem: Vzal do ruky cihlu, a když ji stiskl, dole vytékala voda, zatímco nahoře vyšlehl plamen a v ruce mu zůstala jen hlína. Tak názorně ukázal, že Bůh je jeden a zároveň ve třech osobách: Otec, Syn a Duch svatý.

Ještě za svého života vykonal s pomocí Boží a působením Ducha svatého mnoho zázraků. Měl dar uzdravovat slepé, nevládné, posedlé demony i jinak nemocné. Podle tradičního podání byl Kypr postižen velkým suchem, žár spaloval úrodu a obyvatelé upadali do zoufalství. Svátý Spyridon prosil Boha, aby seslal déšť – a jeho modlit-

by byly vyslyšeny i v tomto případě.

Svatý Spyridon zemřel v polovině 4. století a církev si připomíná jeho památku 12./25. prosince. Ostatky svatého Spyridona se až do 7. století nacházely na Kypru, ale během arabských nájездů byly přeneseny do Konstantinopole a v 16. století na ostrov Korfu, kde jsou dodnes. Svátý Spiridon patří k velmi ctěným světcům nejen na Kypru a Korfu, ale i v celém Řecku. Dodnes koná mnoho zázraků – a je mocným přímluvcem.

HISTORIE A SOUČASNOST KYPRU

Málokdo z nás ví, že na relativně malém území jednoho ostrova v Středozezemním moři se nachází hned několik tisíc pravoslavných klášterů. Když Vám napovíme, že ostrov je považován za jedno z nejdůležitějších center byzantského umění a ojedinelá architektura byzantských chrámů s unikátními freskami a ikonami je součástí světového kulturního dědictví UNESCO, že podle starých řeckých bájí se zde narodila bohyně Afrodita a na místě jejího narození se nachází nejstarší zdejší klášter Stavrovouni – asi uhádnete. Ano, hovoříme o Kypru. Kláštery na Kypru byly vždy centrem vzdělanosti a kulturního života. Ne náhodou se prvním kyperským prezidentem stal arcibiskup Makarios. Pravoslaví dodnes hluboce ovlivňuje život kyperské společnosti. V našich médiích se zatím naprosto mlčí o bolestném problému rozdělení Kypru, o necitlivém ničení pravoslavné duchovnosti i cenných kulturních památek Tureckem. Rozdělení Kypru ve chvíli, kdy se celá Evropa sjednocuje a uvažuje se i o přijetí Turecka do EU, se zdá naprosto nezajímavým. Sjednotíme se – a tím se všechno vyřeší. A přece: historie zdánlivě dávno minulá je na ostrově Kypr bolest-

nou současnosti. Co víme o skutečné situaci na Kypru? V září, když byla v Praze v chrámu sv. Cyrila a Metoděje vystavena zázračná ikona přespáté Bohorodice Obměkčení kamenných srdcí, sloužil vладыka Kryštof svatou liturgií v řečtině v den státního svátku Kyperské republiky. Jeho excelence kyperský velvyslanec, který byl přítomen na božské liturgii, tehdy promluvil několika slovy – a my jsme měli možnost poprvé slyšet, jak dramatické je rozdělení Kypru a jak silně se dotýká života pravoslavných Kypřanů, žijících na rozděleném ostrově i samotných pravoslavných svatých. Každý pravoslavný křesťan by se proto měl hlouběji zajímat o současnou situaci Kypru, a pokud pracuje ve veřejných službách, médiích, zastupitelských orgánech – neměl by mlčet. Vůbec bychom se měli naučit přestat mlčet. V dnešním dynamickém světě je zdánlivě mnoho informací, ale příliš málo se slyšíme navzájem. Měli bychom v rámci svých možností být solidární a pomáhat i pravoslavným bratrům a sestrám v jiných částech světa. Skutkem, slovem, ale především modlitbou. Modleme se společně za sjednocení Kypru!

SMK

LITOMĚŘICKO A CYRILOMETODĚJSKÁ TRADICE (III.)

Na pravé straně obvodové zdi barokního levinského kostela Povýšení sv. Kříže je zazděno válcovité pískovcové těleso o průměru 34 cm, v širším povědomí nazývané Levinský kocour. Ve skutečnosti nejde ovšem o kocoura, ale o lva. Kolem naivního ztvárnění zvířete je roztroušeno osm liter. V čase romantického figurka a záhadné litery, jež tehdy nikdo neuměl přečíst, podněcovaly k mnohým úvahám. Co představuje zvíře a co text a jakým písmem je vlastně psán?

Otec české archeologie J. E. Vocel (1802–1871)

se domníval, že figurka je „kocour“ z doby předkřesťanské, z pravěku. Postavu „kocoura“ chápal jako dávného boha pohanských Slovanů – Černoboha. Vocelův názor byl zcela v souladu s dobovou romantickou představou obrozenců o naší národní minulosti. V roce 1857 byla v Praze vydána knížka Poslední božiče Černoboha s runami na Skalsku v kraji Boleslavském v Čechách od vlasteneckého kněze V. Krolmuse.

Skalsko leží na Mělnicku, vzdušnou čarou od Levína asi 30 km. Ale také: na titulní straně Krolmuso-

va díla se mračila tvář Černoboha v podobě lva, což je fakt sám o sobě zajímavý. Poslední výklad totiž v levinské figurce nespátuje kocoura, ale právě lva.

Krolmusova představa Černoboha byla ovšem odvozena od kamenné plastiky, kterou svého času objevil v gotickém chrámu v německém Bamberku J. Kollár, a prohlásil ji za zpodobnění starého slovanského božstva.

Teprve ve 20. století J. Cibulka prokázal, že zazděné oválné těleso v kostele je gotický svorník. Nemůže tedy jít o pohanské božstvo, protože svorník žebrové klenby je spjat s gotickou architekturou a ta zase s křesťanstvím.

Záhadný nápis okolo zvířecí figurky rozluštil V. Mareš. Prokázal, že nápis je psán slovanskou cyrilicí a má týž význam jako latinsky běžně užívané *Jesus Christus Victor – Ježíš Kristus Vítěz*.

Konečné datování svorníku bylo položeno do doby po roce 1260, kdy se v Čechách razily mince, které snad byly jeho výtvarnou předlohou.

Ovšem největší záhadu přinesl spektrografický rozbor, provedený Geologickým ústavem v Praze. Ten jednoznačně prokázal, že jde o místní horninu. Z toho vyplývá, že nejde o import, ale že svorník byl vyroben v oblasti Levína. Jak je možné, že se v severních Čechách objevuje ve 13. století slovanský text s cyrilicí?

Původní levinský kostel stával uprostřed starého hřbitova na samém úpatí hradního vrchu a byl zasvěcen Povýšení sv. Kříže. V 18. století byl stržen a gotický svorník s figurkou zvířete s nápisem ve slovanské cyrilici byl přenesen do nového, barokního kostela Povýšení sv. Kříže a zazděn do pravé obvodové zdi jako památka na kostel starý.

Slovanská řeč byla ještě ve 12. století živá v Sázkavském klášteře, byla tu užívána jako bohoslužebný jazyk, i když se tak dělo v rámci západního, římskokatolického ritu. Tak tomu mohlo být i v Levíně té doby.

Levinský svorník je prvním a také doposud jediným epigrafickým dokladem cyrilice nejen v severních, ale v celých Čechách. Dokazuje doznívání církevněslovanské tradice (i když v rámci římskokatolické církve) ještě hluboko do 13. století před její obnovou ve století následujícím, v době Karla IV. v klášteře Na Slovanech v Praze.

Po „levinském kocourovi“ ve 13. století až do vzniku republiky v roce 1918 nemáme na Litomě-

řicku doklady o doznívání cyrilometodějské tradice. Jen husitství v podobě utrakvismu tu přežívalo hluboko do 18. století a s ním i odkaz cyrilometodějské tradice.

V roce 1414 s písemným souhlasem Husovým z Kostnice začal Jakoubek ze Stříbra a několik dalších kněží v Praze vysluhovat svátost Večeře Páně pod obojí způsobou. A to pravděpodobně na základě zprávy, kterou přinesl do Prahy z Litvy M. Jeroným Pražský, který přijal pravoslaví.

Přátelský postoj k pravoslaví zaujímali husité po celou dobu mezi léty 1418 až 1434. Například při jednání o účasti na koncilu v Basileji vznesla česká delegace v Chebu požadavek, aby byli k jednání koncilu přizváni i zástupci východních církví. Požadavek ovšem koncil neakceptoval. Připomeňme také jednání husitů o sjednocení roku 1451 v Konstantinopoli.

Další dvě století jsou v Čechách ve znamení utrakvismu (více než 90 procent obyvatelstva jsou nekatolíci), ve znamení náboženské tolerance a svobody a boje za zrovnoprávnění měšťanstva vůči šlechtě. Přítrž tomu udělá Bílá hora v roce 1620.

V Litoměřicích byla silná husitská tradice i v tomto tragickém období. V Oblastním muzeu je kachel s motivem Jana Žižky a husitských bojovníků z 15. století. Husitský vojevůdce je zpodoběn na válečném hřebci, se zakrytým pravým okem a s palcátem v ruce. Na hlavě má knížecí čapku naprosto shodného typu s tou, která je jinak v české ikonografii vyhrazena sv. Václavovi. V dobovém pojetí to znamenalo, že byl již nedlouho po své smrti chápán jako jeden z představitelů celé země, ba že byl záměrně spojován se zemskými patrony.

Kachel byl nalezen v Litoměřicích roku 1957 při adaptaci domu č. p. 6 v Jezuitské ulici. Dům byl naposledy důkladně přestavován na počátku 18. století. Kachel se Žižkou byl tehdy – v období tuhé protireformace – uložen do izolačního zasypu mezi klenbou přízemí a novou podlahou prvního patra. O jeho záměrném, nikoliv náhodném uchování svědčí, že zde byl pietně uložen obrazem dolů, aby se nepoškodil.

Ale už za několik desetiletí po tajném uložení kachle s Janem Žižkou vznikne česká vědecká slavistika, v níž se znovu do popředí zájmu dostane cyrilometodějská tradice.

OLDRICH DOSKOČIL

JSME VŠICHNI FEŤÁCI?

To je opovážlivý nadpis, že? Ale berte to prosím s rezervou. Jenom jako takový šproch. To není nesmysl, to je podle přísloví „na každém šprochu pravdy trochu“. To feťáctví má totiž tak trochu v sobě od přírody zakódované každý z nás. Stejně jako závislost. Ale feťáctví a závislost nemusí být totéž. K tomu se ještě vrátíme. Ted' se budeme držet toho prvního. Co všechno se může stát drogou a proč?

Cukr, káva, čokoláda, horolezectví, rychlá jízda autem, sex, nakupování, pátépřesdeváté. Ať uvedu snad cokoli, budu mít pravdu. Už dávno někdo řekl, že drogou se může stát všechno. Takže odpověď na první otázku je jednoduchá. A proč se může stát drogou všechno? Protože jsme takoví. Kdybychom si mohli vybrat ze všech knih na světě a bylo by to úplně a úplně naše tajemství, asi bychom sáhli po příručce „Šťěstí snadno a rychle“. Anebo většina lidí by po ní sáhla. Mohla by se aktuálně jmenovat „Peníze snadno a rychle“, „Pohodlí snadno a rychle“, jakkoli podobně, ale hlavně tam nesmí chybět ono „snadno a rychle“. Tak jako voda si vždy hledá nejkratší cestu dolů, tak my máme nejraději nejsnazší řešení. Problémů i zábavy. Tak je to správné. Každá prodleva a komplikace je nepříjemná. Nemáme rádi nepříjemné věci. Takové se musí buď hořce zkousnout (možná i jako lék), nebo hodit za hlavu. Zapomenout, nechat se opojit něčím příjemnějším. Máme raději opojné zapomnění než hořký lék. Ted' nehovořím o naší běžné praxi. Víme přece, že to tak v životě vždycky nejde. Ale hovořím o našich (společných) nejtajnějších sklonech srdce. Takoví jsme my. Všichni se utíkáme od životní zátěže ke svým radůstkám. Když jsou nějaké problémy, utíkáme se k radůstkám víc (pokud máme tu možnost). Když jsou velké problémy, utíkáme se k nim ještě víc (a nebo k lékům v domácí lékárničce?). Mnozí lidé, když jsou unaveni dnem a životem, tak sebou prostě plácnu před televizi a nechají na sebe působit ten proud vjemů, myšlenek, smyslností i nesmyslností. Vlastně to ani pořádně nevnímají (vědomě). Jen tak sedí pod sprchou. (Sledování TV prý v našem mozku podporuje tvorbu endorfinů, které působí /samočřejmě mnohem slaběji/ podobně jako heroin). Prostě v každém z nás, v koutku každé dušičky, je uschován nějaký ten feťáček. To se ví, že nemusí být vůbec ošklivý, zašpiněný, zapáchající a plný vředů. To je až poslední stádium těch skutečných feťáků na plný úvazek. Ona většina lidí zneužívajících drogy vůbec takhle nevypadá. Některé holky na pervitinu, pokud vyjdou mezi lidi, vypadají jako panenky ze superhračkářství. I ten malý vnitřní feťáček spořádaného a slušného člověka může vypadat slušně a spořádaně. Ale ten

sklon, to tíhnutí, ta možnost je v každém z nás. Stejně jako smrt. A tak, prosím, neohrmujme nos nad těmi svými feťáckými kolegy, kteří to prostě jen dotáhli dál. Já vím, že jsou nezodpovědní, vychytralí, zlí, prolhaní a cyničtí. Ale věřte, že jsou také někdy vděční za každé dobré slovo, citliví na upřímnost či pokrytectví nás slušných, překvapivě přemýšliví, toužící po skutečné lásce, reálné pomoci a deptání svým vlastním selháváním? Kdo ví, jak bychom na tom byli my, kdybychom měli takovou startovní čáru, takové dětství, takovou psychiku, takové životní podmínky jako oni. Třeba jsme měli jen „větší štěstí“ na rodiče, na kamarády, na učitele, na zdraví. To já jenom tak, abychom v životě nerozlišovali jenom na černou a bílou.

Jestliže výše uvedené „feťáctví“ můžeme a zajisté i budeme vnímat jako jev nedobry a nebezpečný, u čisté závislosti jako takové to může být kupodivu jinak. Závislost totiž není jen špatná možnost, na kterou si musíme dát pozor. Závislost je vložena do programu člověka jako nedílný prvek jeho existence. Člověk je od samého počátku zkonstruován jako závislá bytost. Otázkou života není, zda být nebo nebýt závislý, ale otázkou je, na kom nebo na čem být nebo nebýt závislý. A od čeho a k čemu být (a k čemu vlastně být) svobodný. Totální svoboda a nezávislost lidského tvora je mýtus, který vyhnal člověka z ráje. Nebezpečný mýtus zrozený lidskou pýchou, nezodpovědností a nevědomostí. To je rána! Nevěřte!

Jeden profesor pravoslavné teologie měl po sa-

metové revoluci besedu na střední škole. V ročníku byla převaha dívek. Všechny byly tak svobodomyšlné a nezávislé, že jim na konci musel říci: „Děvčata, vždyť vy se takhle ani nevdáte.“ Už malinký človíček v těle matky je závislý. Bytostně. Když přijde do našeho světa, je na tom stejně. „Nezávislé“ dítě by nemělo šanci přežít. Potom se ovšem stane dospělým a hrdě setřese všechny dřívě životodárné vazby, aby vzápětí zjistil, že je závislý na svém zaměstnavateli, jak k němu bude slušný, na politikách, co tam nahoře o něm rozhodnou, na úřednících a jejich pohledu na jeho problém, na štěstí, jestli vyhraje v té sportce nebo jestli mu neukradnou kolo, na počasí, jestli mu neodplaví dům, na svém zdraví, jestli udělá, co měl v úmyslu, na své rodině a ona zase na něm... A to není všechno. Člověk má také nějaký názor na život, aby tomu světu trochu rozuměl a cítil se v něm (trochu) bezpečně. A tu je závislý na úrovni a závěrech vědeckého poznání (které se vyvíjejí nebo i úplně mění, a to i ve výkladu minulosti), na pravdomluvnosti novinářů a vůbec médií, která mu vykládají přítomnost, a v neposlední řadě i na nezaujatosti historiků a politologů, kteří mu vysvětlí, komu či čemu do budoucna věřit a proč. Ano, člověk samozřejmě potřebuje i víru. Čirý ateismus je patologický jev a ve skutečnosti také vlastně žádný neexistuje. V Rusku vydávali po

revoluci časopis Bezbožník, ale všichni v jeho redakci byli hluboce věřící. Věřící ve Stalina a komunismus. Bezbožník není člověk, který nevěří v Boha. Bezbožník je člověk, který si přeje, aby Bůh nebyl. A v tom je rozdíl. Každý člověk něčemu nebo někomu věří a stejnou měrou k tomu ať vědomě či nevědomě upíná i svou závislost. Teď jde ale opravdu o to, ke komu nebo k čemu. Jsou věci (nemyslím jen věci v hmotném slova smyslu), ke kterým člověk vzhlíží a povznáší se k nim, a jsou věci, ke kterým se člověk snižuje a klesá. Na obojím může být závislý. (Na jednom z toho bude závislý.) Čím vyšší bude smysl a cíl mého života, tím více se k němu povznámím a rostu k němu i já. Jsem-li závislý na Bohu, začnu se časem měnit k jeho obrazu. (Bůh je mimo jiné i svobodný.) A naopak, čím nižší a pokleslejší bude smysl a cíl mého života a čím méně bude hoden tvora jménem člověk, tím více budu sám sebe k tomu svému cíli snižovat a ztrácet ze svého lidství. Jsem-li závislý na heroinu, stanu se za čas jeho obrazem a stínem. Chodícím heroinem, troskou dřívějšího člověka. Takže, ještě jednou, otázka zní, zda být závislý. To je už jaksi vyřešeno. Otázka zní šestým pádem. Na kom, na čem.

Z RUKOPISU KNIHY
DROGY, DUCH A ŽIVOT – O. JAN TÝMAL
VÍCE SE DOČTETE NA WWW.POPJAN.CZ

PASTORÁLNÍ LÉKAŘSTVÍ

Pastýřská konference duchovních pražské a olomoucko-brněnské eparchie

Ve dnech 24.–26. října 2007 proběhla pod záštitou Jeho Blaženosti Kryštofa, arcibiskupa pražského a metropolitů českých zemí a Slovenska, a Jeho Vysokopřeosvícenosti Simeona, arcibiskupa olomoucko-brněnské, pastýřská konference duchovních obou našich eparchií. Konala se v monastýru Zesnutí přesvaté Bohorodice ve Vilémově u Litovle a jejím tématem bylo pastorální lékařství. Přítomní duchovní vyslechli přednášku otce MUDr. Ondřeje Stehlíka z Kroměříže, ve které se seznámili s nejnovějšími poznatky psychologie a psychiatrie a hlavně s jejich využitím při svatě tajině pokání, tedy zpovědi. Otec Ondřej zdůraznil opa-

trný a citlivý přístup ke kajníkům a zvláště těm, kteří trpí některou z duševních nemocí. I když přednáška s přestávkami trvala od středy večera do pátečního poledne, téma zdaleka nebylo vyčerpáno a diskuse, kterou vyvolala, by jistě mohla pokračovat ještě dlouho. Je jenom velká škoda, že z duchovních obou eparchií se konference zúčastnila jen asi čtvrtina. Další setkání duchovních naší církve ve Vilémově proběhne na jaře a bude zaměřeno na výuku používání počítače a internetu jako nástrojů pro komunikaci, získávání informací a pro misijní, osvětovou a pedagogickou činnost.

O. PATRIK, LANŠKROUN

VZPOMÍNKY ZE SVATÉ ZEMĚ

Právě v těchto dnech putují poutníci s vladykou Kryštofem do Svaté země. Vzpomínky a prožitky těch, kteří Svatou zemi navštívili v minulých letech, nás s nimi na chvíli sblíží...

KŘEST V JORDÁNU

Své putování po Svaté zemi jsem začínala s příznaky chřipky. V Brně bylo sychravo a já mívám potíže se zánětem čelních dutin. Zásobila jsem se vitamíny a prudkou změnu počasí jsem poměrně zvládla. Zdálo se, že rýma zmizela. Po několika dnech však vypukla naplno a já jsem se obávala, že budu muset zůstat v posteli. Ale můj oživlý sv. Panteleimon – lékařka Nataalka – vytáhla ze svého kufříku nevídané věci, po nichž rýma a bolest v krku poněkud ustoupily. Sama sebe jsem přesvědčovala, že ustoupily, a bylo mi všelijak. Blížil se den, kdy navštívíme posvátnou řeku Jordán. Pevně rozhodnutá vynáším z autobusu svou novou křestní košilku a spěchám s ostatními k řece. Nebude to první pravoslavný křest, který vidím, ale přece mám velkou trému. Každodenní půst (jako vegetariánka nejím maso a vejce, mléko a sýry je pak už lehké vynechat, zůstává ještě spousta jiných možností), každodenní několikery modlitby v klášterech a chrámech, čtení Bible, životů svatých starců, které mám obzvláště ráda, mne připravily na tento jedinečný okamžik. Naši poutníci stojí v Jordánu a vladyka Kryštof jim žehná a modlí se s nimi. Nachový západ slunce

změnil barvy, jemně fialová prolíná šednoucí oblohu. Je to chvíle, kdy – pokud jsem v přírodě – zpravidla zpívám: „K Hospodinu svému volala jsem a on mě vzdychky vyslyšel. Obracím své oči k horám, pozdvížení rukou mých žertva večerní...“ Teď nezpívám, rozechvěna mizím v nedalekém křoví a navlékám křestní košilku z materiálu napodobujícího rezné plátno s červeným tiskem, znázorňujícím křest Pána Ježíše Krista, a s nápisem Jeruzalém. Poutníci už vystoupili z vody a stojí na břehu. Vstupuji do Jordánu. Všechno ostatní probíhá jako ve snu. Stojíme oba s vladykou v řece, mně sahá voda něco nad kolena. Přeosvícený vladyka se modlí, já s ním. Pak mně pokyne, abych se ponořila. Klekám tvář k zemi jako při svatě eucharistii a Jordán mě přikrývá úplně celou. Vniká do mne všemi póry, cítím ho až v krvi, dotýká se mého srdce, mé duše. Je to příjemný, něžný dotyk. Skoro se mně chce zůstat tak, jak jsem. Vynořím se a z vlasů mi stéká voda, zatímco se vladyka modlí a přezhěnává mě svatým křížem. Vrávorám a vztahuji ke svému křestnímu otcovi ruce a po tváři mně stéká svatá voda z Jordánu. Je to jen voda, nebo se do ní mísí i mé slzy, které denně hojně prolévám? To se opakuje třikrát. Třikrát se ponořuji a vstávám, zatímco vladyka mi žehná a křtí mne ve jménu Otce i Syna i svatého Ducha. Třikrát se celá sfruují konejšivým vodám Jordánu, které mne nerady propouští do zkaženého světa. Potřetí mne musí vladyka doslovně za vztažené ruce zvednout... Křest skončil, jsem jako omámená a zpívám svému nebeskému Pánu píseň mistra Jana Husa: Jezu Kriste, šedřý kněže... Vůbec mně není zima. Křestní košilku si převlékám jen nerada. Cestou autobusem zpět do Jeruzaléma v mokrém tričku omotaná ručníky jen vzdáleně vnímám upřímná blahopřání.

Druhého dne se probouzím jako jiný člověk. Po rýmě, chřipce a dutinách není ani stopy, cítím se silná, svěží, omládlá, obrozená. JSEM PRAVOSLAVNÁ.

SESTRA JANA

NA NÁVŠTĚVĚ V BRNĚ

Snad každý věřící, který pravidelně dochází na bohoslužby do brněnského chrámu v. Václava, měl příležitost osobně poznat otce Jozefa, který je kdykoli ochoten pomoci, poradit, a hlavně se pomodlit a který se s velkou účastí osobně zajímá o každého svého farníka, i mátušku Marii, která se velmi obětavě stará o všechny praktické záležitosti spojené s chodem farnosti a nikdy neváhá navštívit nemocného nebo přiložit ruku k dílu, kdekoliv je to potřeba. Na sklonku minulého roku oslavili manželé Fejsakovi 25 let společného života a zároveň 25 let společně sdílených radostí i starostí během pastýřské služby o. Jozefa. Přinášíme Vám zkrácenou podobu rozhovoru, kterou jsme s laskavým souhlasem vydavatele převzali z časopisu Dobrý pastýř, www.pravoslavbrno.cz

Můžete nám trochu přiblížit náboženskou situaci na východním Slovensku, kde jste prožili dětství a mládí? Byli jste odmalička vedeni k pravoslaví, nebo jste si k němu museli teprve najít cestu?

Otec Jozef: Naše vesnice byla z větší části pravoslavná, v r. 1925 se věřící vrátili z řeckokatolické církve zpátky do církve pravoslavné. Pocházím z pravoslavné rodiny a už odmalička jsem chodil na náboženství a ministroval v našem chrámu.

Mátuška Marie: V naší vesnici žijí kromě pravoslavných i římskokatolíci, uniaté a kalvíni. Moje maminka byla původně katolička, ale díky tatínkovi přijala pravoslaví. Já i moji sourozenci jsme už byli vychováni jako pravoslavní, můj bratr se dokonce stal knězem.

Některé melodie, které zaznívají v Brně na večerní, pocházejí od nás ze Slovenska. Tam se

zpívá církevněslovansky, ale je zajímavé, že se tyto melodie velice dobře přizpůsobují k českému textu. V chrámech je u nás obvyklý lidový, jednohlasý zpěv. Každý věřící přichází na bohoslužbu s modlitební knížkou, všichni zpívají a všichni znají jednotlivé hlasy.

První dva roky po vysvěcení bylo vaší farností Lomné na východním Slovensku. Jak jste se posléze ocitli Brně?

Vladyka Dorotej si velmi přál obsadit Brno, kde dlouhou dobu nebyl stálý duchovní. Chrám byl v podstatě zavřený a opuštěný, sloužilo se v něm jen jednou za měsíc. Přišel jsem do Brna na prosbu vladyky Doroteje, který mi zase svého času pomohl, když jsem měl problémy se státním souhlasem ke studiu na Moskevské duchovní akademii. Vladyka Nikanor mě ustanovil do Brna 1. 3. 1984, moje první liturgie v Brně byla 18. března, ve Velkém postu.

Jak to tehdy ve farnosti vypadalo a jak se situace vyvíjela?

Ze začátku přicházelo na bohoslužby velice málo lidí, chrámová okna byla rozbitá a byt, ve kterém teď bydlíme, byl v havarijním stavu. Navíc nepatřil církvi, ale státu, takže jsem ze začátku do Brna jen dojížděl, dokud jsem nezískal na bydlení dekret. Čekali jsme tehdy první dítě a rozhodli jsme se, že v Brně budeme jen dočasně. Nakonec se nám zde zalíbilo a zůstali jsme, ale začátky byly těžké. Pomáhali nám věřící bulharské národnosti, u kterých jsem první rok přespával. Napřed jsem dojížděl do Brna jen každou druhou neděli, pak každou neděli. Největší problém nastal, když přišly prázdniny. Věřící mi oznámili, že bohoslužby nebudou, protože je volno a o prázdninách se neslouží, že je to tak v Brně zvykem. Musel jsem tehdy přemlouvat zpěváky – vlastně zpěvačky, byly to v podstatě jen tři paní – aby vždy přišel alespoň jeden. Souhlasili a nakonec přicházeli do chrámu všichni. Potom jsme zavedli i slavení církevních svátků, které se předtím přesouvaly na neděli, a sobotní liturgii. Ve farnosti bylo ze začátku dvacet nebo pětadvacet lidí různých národností (Češi, Bulhaři, Rusíni, Rusové), na Velikonocce jsme světili jen 3 košíky. Liturgický život se nakonec obnovil. Největší radostí je pro nás Pascha. Je to neuvěřitelné – dřív by nikdo nepomyslel na to, že jednou bude při tomto chrámu tolik lidí. (na Paschu několik tisíc – pozn.red.)

Pravoslavná církev má v našem státě do značné míry misijní úlohu. Jakou s tím máte zkušenost? Jak Češi přijímají pravoslaví?

Češi a Moravané jsou velice dobří lidé, a když je člověk správně osloví, stanou se velice dobrými věřícími. Pravoslaví nepřijímají formálně, ale doopravdy a snaží se žít skutečným křesťanským životem. Jsem velice překvapený, kolik lidí přichází, a každý má přítom úplně jinou cestu.

Co je k tomu vede?

Člověk cítí, že se nemůže žít jen chlebem, ale potřebuje i Boží slovo, jak říká Svaté písmo. Pokud má být „ve zdravém těle zdravý duch“, musí žít člověk s Kristem.

V naší farnosti se setkávají věřící nejrůznějších národností. Jakou s tím máte zkušenost?

Setkávají se zde pod jednou střechou všechny národnosti, bez problémů a bez konfliktů. Lidí sjednocuje společná víra, je cítit, že v chrámu je jen jedna národnost, a sice pravoslavná, a pro všechny je jeden nebeský Otec. To dokazuje, že různé národy mohou žít vedle sebe bez problémů. Rekl bych, že každou neděli je u nás svatá Padesátnice.

Můžete nám na závěr dát nějaké doporučení, jak vést křesťanský život v okolí, které často smýšlí zcela odlišně?

Žít podle Evangelia a Božích přikázání. Pokud se jich člověk bude držet, nic nenaruší jeho duchovní život. Jak říkají Srbové: pravoslaví je „bohonosné, duchonosné, spásnosné a ponosné“. To znamená, že nám přináší Boha a spásu, oživuje v nás ducha a je to zároveň naše duchovní hrdost.

Děkujeme za rozhovor a přejeme vám mnoho Božích požehnání a blahodati k vašemu velkému výročí!

OTÁZKY KLDLY

MARIE M. KUDELŮVÁ A MARIE ZAVŘELOVÁ

Rozhovor s jubilanty v nezkrácené podobě si můžete přečíst na www.pravoslavbrno.cz, kde naleznete pravidelné informace o životě církevní obce při chrámu sv. Václava v Brně. Zde je také ke stažení pdf verze časopisu Dobrý pastýř, který vám přinese hodnotnou duchovní četbu a potěší srdce každého pravoslavného čtenáře.

NEJVYŠŠÍ PŘEDSTAVITEL NAŠÍ MÍSTNÍ CÍRKVE NAVŠTÍVIL RUSKO

Vladyka Kryštof s pravoslavnou obcí při našem chrámu sv. Mikuláše v Moskvě

Ve dnech 17.–21. 12. 2007 vykonal Jeho Blaženost Kryštof, arcibiskup pražský a metropolita českých zemí a Slovenska, v doprovodu prot. Aleksije Juščenka, představeného zastupitelství naší církve v Moskvě, jer. Antonije Drdy z Rumburku, br. Igora Střelce a s. Taťány Střelcové oficiální návštěvu Ruské pravoslavné církve.

Prvním bodem náročného programu byla ihned po přeletu do Moskvy prezentace knihy vladyky metropolity „Pravoslavný svět“, knihy Kateřiny Iberlové „Kněz a stavitel“ o archim. Andrejovi (Kolomackém) a filmu režisérky Marie Kabošové o této významné postavě našeho místního pravoslaví. Beseda i knihy a následný film vyvolaly skutečné dojetí a celá akce, která se konala v knihovně fondu „Ruské zahraničí“ očitivně zapůsobila hlubokým dojmem. Na setkání byla zmíněna také otázka svatořeče-

ni archim. Andreje (Kolomackého). Vladyka metropolita seznámil přítomné se skutečností, že v užhorodsko-mukačevské eparchii s požehnáním vladyky Agapita již započal sběr podpisových listin za kanonizaci o. Andreje. „Pokud by proces dále pokračoval,“ uvedl vladyka, „kanonizace by v každém případě byla řešena cestou společného aktu Ukrajinské pravoslavné církve a Pravoslavné církve v českých zemích a na Slovensku. Řeší se také otázka přenesení ostatků o. Andreje k rumburskému chrámu.“

Ještě téhož dne večer jsme navštívili zastupitelství Pravoslavné církve Ameriky v Moskvě a archim. Zaccheus jménem metropolity Germana washingtonského a celé Ameriky věnoval vladykovi Kryštofovi archijerejská roucha. Trapezy se zúčastnil také vladyka Sáva, který se s vladykou metropolitou a českými poutníky modlil letos na místě umučení sv. Ludmily na Tetíně a jehož kroky se jaksí „náhodně“ znovu a znovu protínají s kroky našich věřících. Před pár týdny jsme mohli vladyku zcela nečekaně pozdravit v uličkách starého Jeruzaléma...

V úterý ráno jsme se setkali s Jeho Svatostí patriarchou Alexijem II. Projednávány byly především složité otázky dialogu pravoslavných s ostatními církvemi, zejména jednání mezi pravoslavnými a katolíky v Ravenně. Jeho Blaženost tlumočil stanovisko naší místní církve, že je třeba všechny sporné otázky řešit cestou pokračování v dialogu na základě posvátných kánonů a v duchu sborovosti církve.

Poté jsme se odebrali na návštěvu vladyky Juvenalije, metropolity krutického a kolomenského. Je třeba říci, že setkání s vladykou Juvenalijem, který mnohokrát navštívil Prahu a účastnil se také oslav 50. výročí naší autokefality, bylo jedním z nejkrásnějších okamžiků celého našeho putování. Vladyku Juvenalije jsme potkali jako obraz překypující dobrosrdečnosti a pohostinností, z každého jeho slova a gesta jsme mohli pocítit, že nás nesmírně rád vidí a že jeho zdvořilost a laskavost nejsou otázkou nějaké etikety, ale vycházejí z milujícího křesťanského srdce.

V úterý večer vladyka metropolita Kryštof s doprovodem navštívil velvyslanectví ČR v Moskvě a k naší delegaci se připojil i nový představený chrámu Zesnutí přesvaté Bohorodice na Olšanech igumen Sergij (Ivannikov).

Středa, den sv. Mikuláše, myrlykijského divotvůrce, byla duchovním vrcholem návštěvy. Zastupitelství naší místní církve v Moskvě slavilo chrámový svátek. Božskou liturgii spolu s Jeho Blažeností sloužil vladyka Nifon, představitel Jeho Svatosti Ignatije IV., patriarchy antiochijského v Moskvě, a vladyka Alexandr Dmitrovský spolu s představeným chrámu prot. Aleksijem Juščenkem a dalšími šesti kněžimi. Otcí Aleksiji patří poděkování za skutečně bezchybnou přípravu celého svátku, jakož i programu vladyky metropolity v Moskvě.

Odpoledne vladyka metropolita navštívil velvyslanectví SR v Moskvě. V srdečné a neformální atmosféře se hovořilo především o otázkách dostavby našich chrámů v Košicích a Bratislavě a o myšlence uskutečnění setkání patriarchy moskevského Aleksije II. a papeže Benedikta XVI. v Bratislavě.

Ještě téhož dne jsme byli uvítáni také na antiochijském zastupitelství vladykou Nifonem. Vladyka Nifon vzpomínal na sovětské období a pomoc, kterou tehdy prokazovali pravoslavným Moskvánům. Jako jeden ze služebně nejstarších biskupů v Moskvě a zkušený pastýř může dát mnoho duchovních rad, z nichž cítíme skutečnou moudrost: „Co můžeš dát věřícímu? Co od tebe očekává? Nechce zázraky, peníze, neočekává, že za něj položíš život. Co ale očekává a co vždy potřebuje, je tvoje pozornost, abys ho kdykoli přijal, vyslechl, abys mu řekl slovo útěchy, usmál se na něho, aby věděl, že se za něho pomodlíš, a aby od tebe nikdy neslyšel, že nemáš čas.“ Není „jednoduché“ být skutečným duchovním otcem, pastýřem a ne jen církevním úředníkem.

Čtvrtek byl věnován putování k svatyním Trojicko-sergijevské lávry. Součástí programu byla i návštěva Moskevské duchovní akademie, kde náš vladyka metropolita studoval a opět se setkal se svým duchovním otcem

Vladyka Kryštof s Jeho Svatostí patriarchou Aleksijem II na návštěvě v Trojicko-sergiovské lávře

– starcem Naumem. Otec Naum mj. ve své promluvě zdůraznil nutnost a význam účasti na božské liturgii pro děti dokonce již v prenatálním období, a poté ihned po křtu malého dítěte. „Dnes,“ uvedl, „je mnohdy vidět, že děti jsou vnímány jako rušivý element a jsou dokonce často z chrámu odváděny a vyháněny. Pokud je chování dítěte opravdu nevhodné a neúnosné, je třeba chrám opustit, ale ihned, jakmile je to možné, je třeba se s dítětem vrátit do chrámu a rozhodně děti jakkoli nevykloučovat z běžného církevního života.“

Poslední den návštěvy se Jeho Blaženost Kryštof s doprovodem setkal také s metropolitou smolenským Kyrillem, vedoucím Oddělení vnějších vztahů RPC. Opět byla projednávána konkrétní témata, např. stav dialogu mezi pravoslavnými a římskými katolíky, otázka návštěvy papeže v Rusku, rozhovory mezi pravoslavnými a katolíky v Ravenně, důvody, proč RPC opustila tamější jednání a také prů-

běh rusko-rumunských rozhovorů v Trojanském monastýru v Bulharsku.

Na úplný závěr proběhlo na půdě danilovského monastýru setkání naší delegace ze zástupci Ruského klubu pravoslavných mecenášů. Mottem klubu je: „S Bohem v domě, s vírou v srdci.“ Tato organizace různých představitelů ruské ekonomiky, kteří jsou hluboce věřícími pravoslavnými křesťany, pomáhá formou odevzdávání desátku ze svých zisků (jak to ostatně žádá po každém křesťanovi Písmo svaté i tradice církve), stavět chrámy, ikonostasy a podporuje nej-různější programy rozvoje církevního života v Rusku i sociální pomoci potřebným.

V krátkém časovém úseku jsme absolvovali mnoho vyčerpávajících jednání, která však nepochybně přinesla a ještě přinesou užitek pro naši místní církev. Všem, kteří se na organizaci této návštěvy podíleli, a především těm, kteří nás všechny skutečně upřímně a vroucně v Rusku přijali a provázeli, patří velké poděkování.

JER. ANTONIJ DRDA

VÝROČÍ MONASTÝRU NA GRABARCE

Jedním z nejznámějších, nejoblíbenějších a nejnavštěvovanějších posvátných míst, jež se nacházejí ve snadno dosažitelné vzdálenosti od naší země, je monastýr sv. Marie a Marty na Svaté hoře Grabarka ve východním Polsku. Byl založen právě před 60 roky. Jeho Excelence Timotej, arcibiskup białostocko-bielský, v létě 1947 rozhodl o jeho umístění v nádherné přírodě, mnohým cestovatelům známé jako Białowiecki Park Narodowy. Před druhou světovou válkou měla pravoslavná církev v Polsku šestnáct klášterů. Po válce a s ní související změně hranic zůstal jen jeden – mužský monastýr sv. Onufrie v Jableczne. Do nově ustaveného ženského monastýru sv. Marie a Marty se tak mohly sejít mnišky, které přišly o svá dosavadní místa duchovního zápasu. Do této doby na Svaté hoře Grabarka stával jen dřevěný kostelík Proměnění Páně. Roku 1956 byl postaven malý dřevěný chrám zasvěcený Bohorodičce – Útěše všech trpčících a s ním vyrostly i nové cely mnišek, které do té doby žily ve zvonici a starém strážním domku. Koncem 60. let žilo na Grabarce dvacet sester, nejvíce v celé dosavadní historii. Roku 1980 byl posvěcen nový zděný

dům s celami a refektářním chrámem Zesnutí Bohorodičky. Téhož roku přišla na Svatou horu Grabarku první organizovaná skupina poutníků, studentů varšavských škol. Zrodila se tradice poutí, organizovaných polským Bratrstvem pravoslavné mládeže. Od té doby se proud poutníků již nikdy nezastavil. Z mnoha poutí, které každý rok míří na toto svaté místo, je největší ta před svátkem Proměnění Páně. V tuto dobu přicházejí tisíce věřících z celého Polska i ze zahraničí, aby v putování, dlouhém 150 kilometrů, vzdali hold Bohu. V současnosti jich na toto svaté místo přichází 500 až 1 000 denně!

V poslední době prochází monastýr mnoha stavebními proměnami. Metropolita Sáva požádal poutníky, aby s sebou přinášeli jako obět' kameny. Z nich byla v letech 1998–2003 postavena více než 800 metrů dlouhá zeď, obklopující celou horu. Byl dokončen nový chrám Proměnění Páně na místě starobylého, který byl podpálen rukou zlovolného žháře a v roce 1990 celý shořel.

Na úpatí Svaté hory vyvěrá svatý pramen, který je považován za léčivý, zejména v případech ženské neplodnosti. Pramen byl vždy velmi cten a roku 2000 nad ním byla vztyčena malá kaplička.

Velkým budovatelským počinem je probíhající stavba domu o ploše 2 500 m², který bude sloužit duchovním i poutníkům k různým setkáním i ubytování.

Naše české Bratrstvo pravoslavné mládeže už má s putováním na Svatou horu Grabarku opakovaně krásné a povznášející zkušenosti a těší se, že v budoucnu je bude moci sdílet i se čtenáři Hlasu pravoslavi.

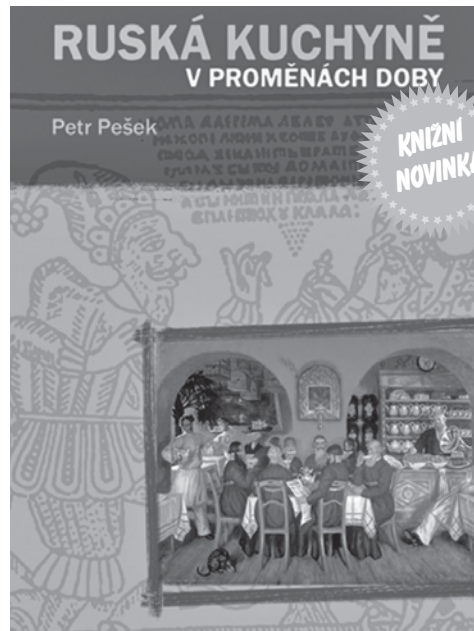
ARCHIMANDRITA MAREK KRUPICA

RUSKÁ KUCHYNĚ V PROMĚNÁCH DOBY

Náboženství a jídelní kultura spolu úzce souvisí již od nepaměti. Každá kultura znala pokrmy zvláště připravované pro slavnostní chvíle, určené k počtě náboženských svátků. Stejně tak každé náboženství v té či oné podobě praktikovalo zákazy určitých druhů jídel či jejich kombinací. Soupis jídelních tabu a předpisů v dějinách lidstva by vydal na velkou encyklopedii. Proč byla tato otázka pro člověka tak důležitá, můžeme zjistit u některých antropologů (např. Mircey Eliadeho). Jídlo bylo chápáno jako něco posvátného, ritualizovaného a s povděkem přijímaného. Tato rovina jídelní kultury současnému člověku uniká nejvíce a právě o ní hovoří monografie Petra Peška.

Starozákonní náboženství mělo velice složité jídelní předpisy, jejichž podstatou bylo vyhýbání se „nečistému“ a dosažení svatosti před Hospodinem. Seznam živočichů, které je možné jíst a které naopak jíst nelze, uvádí třetí kniha Mojžíšova (Lev 11). Zapovězeny byly i některé kombinace či postupy (např. kombinace mléka a masa). Postupem doby se vytvořil i „kánon“ jídel, která se konzumovala u příležitosti určitých svátků. Setkáme se s nimi i v evangeliích – vzpomeňme např. paschalní večeři s beránkem a nekvašenými chleby. Jednalo se o velice složitý systém a předpisy velmi konkrétně určovaly, co může v tu či onu dobu běžný člověk jíst a co nikoliv. Křesťanství přineslo do vztahu náboženství a jídla zásadní změnu. Sám Spasitel žádou reformu běžných kulturních návyků neprováděl, ale apoštola Petrovi Bůh seslal vidění, v němž křesťanům povolil jíst i stravu, dříve považovanou za nečistou (Sk 10,11-16). Formující se církev mohla díky tomuto vidění zapomenout na svazující starozákonní potravní předpisy a bez omezení svou zvěstí oslovit celý svět. Křesťanství je tak mezi ostatními náboženstvími velkou výjimkou

v tom, že nemá žádný trvalý zákaz určité stravy, ať už rostlinného či živočišného původu. Existují však omezení dočasná v podobě postů.

Jídelní kultura nově christianizovaných evropských národů, mezi něž patřily i národy slovanské, byla z velké části formována církví. Křesťanství umožnilo užívat široké spektrum dostupných ingrediencí, avšak vytvořilo jeho pevná pravidla. Zapovězeno bylo například požívání syrového masa a jiné potraviny související s pohanskými rituály. Největší vliv na formování jídelníčku však měly posty a příprava k významným svátkům. Dokladem toho je i česká kuchyně; celý jídelní rituál Štědrého dne – předvečera svátku Narození Páně – je jen nejznámějším, nikoliv však jediným příkladem. Postní předpisy vedly v Čechách k vytvoření bohaté rybníkářské tradice, stejně jako k rozvoji vaření piva, které bylo (v poněkud jiné podobě než dnes) považováno za kaloricky hodnotnou posilu zimních a jarních postů. Nutnost vyhnout se po delší dobu konzumaci masa obohatila českou kuchyni o širokou škálu sladkých

pokrmů. O kolik někdejší vynalézavosti jsme dnes v restauracích i domovech díky úpadku náboženského citění ochuzeni!

Peškova studie vypráví o kuchyni ruské, která se formovala na základě ještě přísnějších pravoslavných předpisů. Dozvídáme se, že proto nikdy necítila potřebu vytvářet kupř. bezmasé speciality francouzského typu se sýrem či vejci, protože posty vylučovaly užití veškerých živočišných produktů, a v neposledních dobách dávali lidé dle možnosti přednost pokrmům masitým. Zato bylo maximálně využito bohatství ruských řek pro rybí speciality, lesů pro jejich plody a byliny. Pravoslavné předpisy, vycházející z klimatických podmínek ve středomoří, musely být na Rusi poněkud modifikovány. Například ke slavnostní hostině typikon podle řeckého zvyku doporučoval pít víno, to však muselo být pro svou vzácnost a cenu na Rusi nahrazeno dostupnější vodkou, která pro svou konzumaci vyžadovala i jiný druh jídla. Tak vznikl i jeden z nejznámějších příspěvků ruské kuchyně do světové jídelní kultury – chuťovky (rus. zakuski), chuťově výrazné a rozmanité jednohubky. Severní klima ovlivnilo mnoho dalších postupů. Vzhledem ke krátkému vegetačnímu období tvoří širokou skupinu ruského jídelníčku jídla solená a nakládaná. Neméně proslulé je ruské

plněné pečivo (pirohy, kulebjaky apod.). Dlouhé zimy nabízely k zahřátí nepřehrněné druhy polévek a kaší. Bohužel dnes již prakticky nemůžeme ochutnat řadu staroruských specialit, které ke své přípravě vyžadovaly ruskou pec (např. dlouhé šči). Zvláště ní postavení pak měla jídla rituální, ať již svatební (např. pečený kumik), smuteční (i v řeckém prostředí známá kuťja) či velikonoční (tvarohová pascha či kuliče – obdoba českých mazanců). Právě jídla spojená s pravoslavnými svátky jsou dnes často připravována i našimi věřícími a slouží jako pozoruhodná inspirace svátečního stolu.

Ruská kuchyně v proměnách doby seznamuje čtenáře s historií a přičinami vzniku různých pokrmů, přináší jejich seznam a popis, a co je patrně nejdůležitější – návod k přípravě těch nejzajímavějších pochoutek. Autor, profesionální kuchař, si uvědomuje široké souvislosti ruské kuchyně, a proto v několika exkurzích čtenáře seznamuje také s kuchyní dalších zemí (arménskou, gruzínskou, moldavskou, turkmenskou, uzbeckou, subarktickou). Inspiruje nás tak nejen k obohacení našeho jídelníčku, ale především k poznání naší vlastní kultury a zvláště jejích náboženských kořenů.

DIÁKON HANUŠ NYKL

P. Pešek. Ruská kuchyně v proměnách doby. Gastro-etno-kulturní studie. Pavel Mervart 2007. 237 stran. K dostání v běžné obchodní síti, na www.kosmas.cz nebo e-mailu nakladatelstvi@pavelmervart.cz.

Jídelna monastýru Machera

OCHRANA BOŽÍHO STVOŘENÍ

A EKOLOGICKÁ STOPA

V minulých číslech Hlasu pravosláví jsme si ve stručnosti přiblížili některá východiska, která nás na základě starozákonního i novozákonního biblického svědectví a pravoslavné patristické tradice vedou k tomu, aby nám osud ostatního stvoření i našich bližních nebyl také z ekologického hlediska lhostejný. V předešlých článcích věnovaných ekologii bylo také naznačeno, že současný typ civilizace bohužel vede lidi k nemilosrdnému vykořisťování přírodních zdrojů a k ničení přírodního prostředí, které můžeme v té nejjednodušší podobě definovat jako nezamořený vzduch, vodu a zemi, jež jsou spolu s vyhovujícím klimatem nut-

nou podmínkou pro život všech Božích tvorů včetně člověka.

Průmyslová civilizace, jíž jsme chtěli součástí, nás vyzývá k tomu, abychom žili „pohodlně“ a vlastně bez ustání konzumovali. Je pro nás velmi často pohodlnější a někdy dokonce levnější se při nákupech nezamýšlet nad tím, kde a jak byly vyprodukovány potraviny, které konzumujeme, a je pro nás docela pohodlné vytápět v bytě či domě nikoliv jen ty místnosti, které užíváme, ale také ty, ve kterých nejsme. Často svítíme v celých místnostech a bytech a nejen tam, kde světlo potřebujeme. Někteří z nás se nerozpakují ve jménu „pohodlí“ či „ekonomiky domácnosti“ spa-

lovat v nekvalitních kotlech a kamnech hnědé uhlí a domácí odpady a otravovat celé své okolí zplodinami a karcinogeny. Pro většinu z nás je pak pohodlnější dopravovat se autem, kam chceme a kdy chceme, než využívat místní hromadnou dopravu. A recyklace odpadů? Zbytečná starost.

Jak ale bylo naznačeno již v předchozích článcích, vše, co pro Boží stvoření děláme či neděláme, má na přírodu a naše bližní určitý dopad. Netřeba asi dodávat, že to, jak se k bližním a svému životnímu prostředí chováme, ukazuje, jak vážně bereme Boží přikázání ve svém životě a jak si vážíme převzácných Božích darů, které jsou nám od Tvůrce a Udržovatele všeho svěřeny.

Na měření a výpočet dopadu našeho chování na životní prostředí se již několik let používá takzvaná ekologická stopa. Tato metoda nám dnes umožňuje přibližně určit, jakou „spotřebu“ půdy, zeleně a vodních ploch v hektarech na celkovou kapacitu zdrojů planety Země máme jako osoba nebo jako rodina. Pomocí statistických čísel a teoretických přepočtů a odhadů se pak dá vypočítat také to, kolik hektarů spotřebovává v průměru jeden obyvatele té které země. Víme, že například průměrná ekologická stopa jednoho obyvatele africké země Burkina Faso je 1,3 ha a že u Etiopana anebo Somálce je to jenom 0,7 ha. U obyvatele České republiky je to celkem 5 ha a u obyvatele USA je to dokonce hektarů 9 (!).

Jak se vlastně ekologická stopa počítá? Ikdyž se jedná o výpočet dosti složitý, je to výpočet pochopitelný. Především se vychází z množství a druhu zdrojů, které spotřebováváme, a z odpadů, které produkujeme. Tyto informace lze většinou získat z oficiálních statistik. Většina zdrojů a odpadů může pak být převedena na odpovídající plochy produktivní země (tj. plochy orné půdy, pastvin, lesů, vodní plochy apod.) – na tzv. ekosystémové plochy. Ty jsou nutné k zabezpečení našich potřeb k životu i k rozkladu odpadů. Každý hektar (ať už se jedná o hektar polí, lesů, vodních ploch apod.) je převeden na odpovídající plochu s globálně průměrnou produktivitou. Celek lze definovat

jako celkovou poptávku lidstva po přírodních zdrojích a tuto poptávku lidské společnosti je pak možné porovnat s přírodní nabídkou zdrojů, které k životu potřebujeme. Z globálního hlediska je možné říci, že planeta Země nyní nabízí 11,2 mld. hektarů plochy průměrně biologicky produktivní země a vod celkovému počtu 6,3 mld. lidí. Když vycházíme z těchto čísel, je zřejmé, že průměrná ekologická stopa na obyvatele zeměkoule by měla být přibližně 1,8 hektaru. Jak však bylo výše uvedeno, velikost ekostopy obyvatel různých zemí se dost liší. I když si to možná nepřejeme, z přírodních zdrojů, které Bůh nadělil všem lidem – a tedy nejenom nám – spotřebováváme v České republice v průměru asi 2,9x více, než bychom s ohledem na naše bližní i Boží stvoření měli. Je zřejmé, že zatímco obyvatele země „bohatego severu“, mezi které patří i Česko, by se měli nad svoji ekostopou pozastavit a snažit se ji snížit, miliardy lidí by naopak měly dostat prostor svoji ekostopu „zvětšit“ na úroveň důstojného života. Tyto problémy je zajiště nutně řešit na úrovni vlád a globálně působících firem, důležití jsme ale také my jako křesťané, občané a spotřebitelé.

Jak tedy můžeme snížit svoji ekostopu?

1. Výběr potravin: Světový průměr pro ekostopu jídla by měl být 0,9 globálních hektarů na osobu. Snížit svoji ekostopu potravin můžeme, jíme-li více rostlinných bílkovin na úkor živočišných, a zde má svůj význam dodržování postní praxe naší církve. Můžeme také nakupovat a pěstovat potraviny domácí produkce prostě pesticidů a jiných chemikálií. To

je dobré nejen pro naše zdraví, ale i pro místní společenství a fungování regionů a omezí se tím dopady z průmyslového zpracování a dopravy. Kompostováním organických zbytků a znovupoužíváním různých obalů pomůžeme snížit množství odpadů, které znečišťují půdu, vodu a vzduch.

2. Výběr způsobu dopravy: Světový průměr ekologické stopy dopravy na osobu by měl být 0,3 globálních hektarů. Svoji ekostopu dopravy můžeme snížit pěší chůzí či jízdou na kole. Kam je zapotřebí, můžeme jet autobusem, tramvají či vlakem namísto auta. Můžeme také omezit létání. Létání má spolu s jízdou autem nejvyšší nároky na spotřebu zdrojů.

3. Spotřeba energie: Ekologická stopa spotřeby energie v domácnostech odpovídá v průměru 12 % celkové ekologické stopy. Jak můžeme zmenšit tuto složku svojí ekostopy? Šetřením energie a používáním obnovitelných zdrojů energie, kdekoli je to možné, můžeme významně snížit velikost svojí ekostopy. Můžeme používat úsporné spotřebiče, jako jsou úsporné žárovky, chladničky, myčky či pračky označené energetickým štítkem. Můžeme vy-

pínat spotřebiče, když je nepotřebujeme. Velkou úsporu přináší tepelná izolace v domě či bytě.

Možností, jak jednat ekologicky odpovědně a snížit naši ekostopu a tím i negativní dopady naší spotřeby na naše bližní i celé Boží stvoření, je velmi mnoho. Zajistě se vždy najde dost lidí, kteří nám budou říkat, že to nemá cenu a že na nás a na tom, co a jak nakupujeme, využíváme a produkujeme, vlastně ani příliš nezáleží (proč se tedy omezovat, že ano?). Naštěstí pro Boží stvoření i pro mnoho našich bližních v rozvojových zemích se však dnes mnoho lidí na severní polokouli nad svojí ekologickou stopou zamýšlí. I když jejich východiska bývají často motivována pouze humanisticky či ekologicky, mnozí začínají jednat s ohledem na Boží stvoření a na svoje bližní. Tedy právě tak, jak bychom měli v ekologické rovině asi jednat především my, křesťané. Můžeme začít třeba tím, že si svoji vlastní ekostopu spočítáme. Formulář i s převodníkem nalezneme na www.hraozemi.cz.

ROMAN JURIGA

MODLITBA ZA DOMOV

Někdo rozumí domovu jako prostoru, ve kterém žije a kde se setkává jeho rodina. Někdo další chápe jako svůj domov svoji obec, město anebo kraj. Ještě někdo jiný pokládá za domov celou svou zemi. Pro lidi, kteří mnoho cestují kvůli práci anebo kvůli poznání cizích zemí se může stát domovem celý světadíl anebo dokonce (v kosmické budoucnosti) i planeta Země.

Pro nás křesťany konečným domovem, ke kterému celým svým životem směřujeme a v němž se snažíme žít, je Království nebeské. Všude kde jsme, usilujeme o to, aby se, v našich dočasných domovech, jakkoliv úzce anebo široce je chápeme, skrze nás alespoň částečně projevovalo Nebeské Království v jeho kráse, lásce a dobrotě.

Modlitbě za domov – chápaný především jako zemi, ve které žijeme – se věnovalo netradičně pojaté 1. ekumenické shromáždění na Říp v den státního svátku, kdy jsme si připomínali 89. výročí vzniku samostatného Československa. V naší pravoslavné církvi jsme v tento den také oslavovali den knížete Rostislava, který se v 9. stol. velmi zasloužil o to, že lid na území Velké Moravy přijal křesťanství a zařadil se díky misií Sv. Cyrila a Metoděje mezi kulturní národy Evropy. Velkomoravská říše se tak v symbolickém smyslu stala předobrazem a předzvěstí samostatného státního útvaru, který vznikl na našem území v roce 1918 a na jehož existenci navazuje současná Česká republika spolu se Slovenskem.

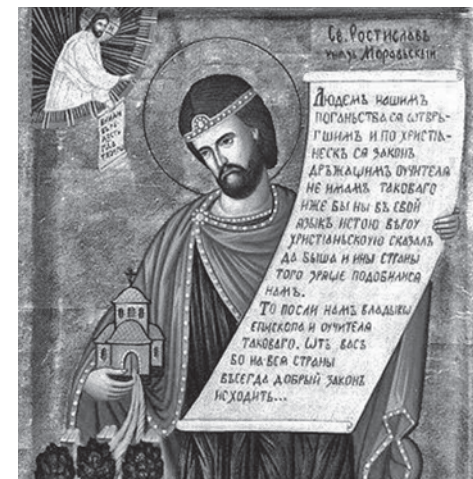
Ekumenické shromáždění na Řípě se příliš nepodobalo obdobným setkáním pořádaným v minulosti. Akce organizovaná Ekumenickou radou církví byla z velké části pojata jako uvolněný prostor ke sdílení se křesťanů z různých církví prostřednictvím „jarmarku“, na němž církve a církevní organizace nabízely to, co pro náš domov – Českou republiku a její obyvatele vytvářejí a čím prostor této země obohacují. Kromě stánků s křesťanskou literaturou nejrůznější kvality i proveniencí se zde bylo možné setkat s organizacemi, které na základě Božího přikázání lásky k bližnímu pomáhají osamělým matkám, lidem v nouzi a bezdomovcům a také lidem handicapovaným a opuštěným. Nechyběl ani stánek organizace, která se zabývá rozvojovou pomocí v zemích třetího světa a fěrovým obchodem. Celému prostranství pod Řípem, na kterém se v den

státního svátku setkala několik stovek lidí však vedlo podium, na němž se střídali hudební skupiny a formace nejrůznějšího zaměření (pravoslavný sbor tam velmi chyběl!) a z něhož v odpoledních hodinách vysílala přímý přenos Česká televize.

Oficiální část programu na podiu zahajoval vladyka metropolita Kryštof čtením ze Starého Zákona. Mezi organizacemi, které byli v rámci přenosu představeny nechyběla ani Pravoslavná akademie Vilémov, která na svém stánku kromě ukázky obvyklých ekologických programů nabízela pravoslavnou literaturu a čokoládu od olomoucké firmy Zora.

I když bylo v ten den nad územím celé České republiky zataženo a na mnoha místech přišlo, Hospodin pouti na horu Říp požehnal, takže na účastníky po celý den svítilo příjemné podzimní sluníčko a pomáhalo spoluvytvářet teplou atmosféru domova, kterým pro všechny zúčastněné Česká republika nepochybně byla a je.

ROMAN JURIGA

MISIE A MARTYRIA O PROBLEMATICE PRAVOSLAVNÉ MISIE

Současná doba se vyznačuje nejasností a míšením pojmů, čímž vzniká podivný zmatek a vynořují se mnohé nejasnosti. Neřád vládne lidským životem a nalézá své vyjádření v pojetí věcí pozemských i nebeských, v mezilidských vztazích a mnohém jiném. S podobnými jevy se dnes můžeme běžně setkat i mezi pravoslavnými, nebudeme si nic nahlávat. Jsme povoláni k svatosti, ale většina z nás má před sebou ještě dlouhou cestu, přičemž zaručeně správný směr nám ukazuje pravoslavná církev a je jen na nás, kudy se vydáme, proto není divu, že se i mnozí pravoslavní milí a dělají chyby. Odpovídá to známému přísloví: kdo nic nevěděla, nic ne-

pokazí. Proto se nebojme konat, ač chybujeme. Nesnažme se však lpět na svých omylech jako na pravdě. Subjektivita nemá co dělat s orthodoxií.

Vzhledem k výše uvedenému považuji za vhodné, zamyslet se všeobecně nad pravoslavnou misí, která díky lidskému faktoru podléhá též mnohým nesprávným názorům a tvrzením. Tomuto tématu se neustále věnují všichni přední pravoslavní „misiologové“, aby snad jednoho dne byly vymáceny všechny předsudky a omyly spojené s touto církevní činností. Probereme některé nejmarkantnější.

Prvním z velkých omylů, hláсанým některými západními nepravoslavnými autory, je,

že pravoslavná misijní aktivita je a byla velmi malá, ba až neexistující. K tomuto tvrzení vedlo odlišné chápání misie, které se postupně rozšířilo zřejmě v celé západní Evropě a jehož plody v podobě odporu ke křesťanství a církvi jsou patrné dodnes i v našich končinách. Zřejmě ne nadarmo se ujalo slovo misie v ozbrojených silách, k čemuž mohl silně inspirovat násilný duch misí vedených ať už v samotné Evropě nebo i mimo ni. V porovnání s tímto pojetím se jeví pravoslavná misie jako nedůrazná, jenže jde o hrubě materiální hledisko, které je pravoslavnému pojetí cizí.

Slovo latinského původu „misie“, v řečtině *ierapostoli*, tedy „svaté poslání“, začalo být pravoslavnými autory hojněji používáno až v 19. století. Bylo by směšné tvrdit, že do té doby na východě nic jako misie neexistovalo. Ani u svatých Otců se s tímto pojmem neseťkáme. Důvod je prostý: tato činnost byla jinak nazývána a též i odlišně chápána. Od prvotních dob označovalo pravoslavnou misii řecké slovo *martyria*, tedy svědectví. Pravoslavná misie, resp. svědectví se nesla vždy v duchu pokoje, snášenlivosti, úcty, nenásilnosti atd. Každý, kdo je byl jen povrchně obeznámen s dějinami křesťanství na západě Evropy, shledá, že se jedná o principy, které tam byly při šíření víry opomíjeny, ač ne vždy a všude. Proto mohou následně někteří západní badatelé vinit pravoslavní z nedostatku misijní aktivity, neboť zřejmě nenalézají sobě známé metody.

V současnosti se mnozí pravoslavní misiologové i misionáři vracejí k tomuto původnímu označení misijního působení, tedy pojmu *martyria*, neboť vyjadřuje obsah i hloubku pravoslavného působení *ad extra*. Termín *svědectví* má prastaré kořeny a je mnohokrát použit už ve Staré smlouvě. Označuje často reprezentanty Boha nebo jeho vůle na zemi. Takové je i novozákonní pojetí, když Kristus nazývá apoštoly svědky. Apoštolové (tj. v překladu *poslani*) svědčili radostnou zvěst, svědčili silou Ducha svatého slovem i skutkem. Nenalzáme však zmínky o nějakém nucení k přijetí víry apod. Jejich misijní odkaz je plně zachován v jedné, svaté, všeobecné a apoštolské cír-

vi, jež svědčí o spásnosných pravdách, které opatruje a které má povinnost ohlašovat. To vše s plným respektem ke svobodné vůli každého člověka, což se projevuje v absenci prozelytismu, v úctě k místním kulturám, k rovnocennému přístupu i k nevěřícím. Takové a jim podobné zásady byly vlastní pravoslavné misii od prvokřesťanských dob, v byzantském období, při christianizaci Sibíře, Aljašky, tak i dnes při svědectví o pravoslaví v Africe, Asii a po celém světě.

Nesmyslné se z tohoto úhlu pohledu jeví i pravoslavní cizí dělení misie na vnější a vnitřní, protože pokud lidé v církvi potřebují misii, pak by museli mít status nevěřících, což by bylo přinejmenším politováníhodné. O činnosti uvnitř církve přivádějící věřící blíže ke Kristu hovoříme jako o evangelizaci nebo pastoraci, tj. duchovním vedení.

Nakonec zmíníme další mystifikaci, rozšířenou vlivem klerikalismu, a sice tu, že za misii jsou zodpovědní lidé k tomu pověřeni, resp. biskupové a duchovní. Opak je pravdou: celá Církev Boží, tedy duchovní i věřící lid, hierarchické i královské kněžstvo, je zodpovědná za dílo misie, za svědectví, které před světem vydává. Toto *martyria* začíná při eucharistii, v bohoslužbě nalézá svůj pramen posvěcení a moudrosti, aby mělo o čem svědčit okolí. Pokud se nesjednocujeme s Bohem skrze přijetí Jeho Těla a Krve, potom nemáme o čem svědčit, protože naše svědectví by tak mohlo lehce sklouznout k prezentaci nějakých osobních priorit, ač hodnotných a duchovních. Naše svědectví má podobně jako to apoštolské nést plody v podobě dalších učedníků Krista, což je další závažný bod pravoslavného pojetí misijního díla. Vidíme, že nejen historický vývoj ukazuje, jaký dopad má odlišná křesťanská misie nejen na směřování víry, ale i celých národů a možná i kontinentů. Měřítkem je v tomto případě něco důležitějšího než hmotná úroveň.

MAXIM ŠVANCARA
MISIJNÍ ODBOR ÚMR V PRAZE

PULEC, KRÁLÍK A DUCH SVATÝ

Mladý scenárista Richard Komárek připravoval dokument o souvislostech radikálního postoje pravoslavného kněze Libora Halíka, který požaduje zákaz potratů a již několik let stojí téměř každý den dvě hodiny před porodnicí na Obilném trhu v Brně. Čte žalmy a má na sobě manifestační plakát s nápisem „Nezabiješ!“. Scenárista však s překvapením zjistil, že se toto téma dotýká i jeho vlastní rodiny, což ho zaujalo natolik, že se spolu s režisérem Filipem Remundou (spoluautor filmu Český sen) rozhodli natočit dokumentární situační úvahu Pulec, králík a Duch svatý, televizní dokument, který získal Cenu diváků na MFD 2007 v Jihlavě, v prosinci ho vysílala ČT a můžete ho i nyní shlédnout na webu www.ceskatelevize.cz.

Autoři sledovali postoje a emoce hlavních aktérů: primáře gynekologické kliniky P. Ventruby, arcibiskupa pravoslavné církve Simeona, metropolity Kryštofa, anarchisty Ondřeje Slačálka, scenáristy filmu, jeho babičky, maminky a sestry, pacientek porodnice a žen, reagujících často nevybíravým způsobem na pouliční protest o. Libora Halíka. Je jistě chválné, že se tvůrci nesnažili postoj o.

Libora a Církve zesměšnit a jednostranně podporovat „právo ženy na svobodnou volbu“. Nicméně, i když sám autor s překvapením zjistil, že se ani on vlastně nemusel narodit, protože jeho vlastní maminka byla nechtěným dítětem, zůstali tvůrci jen „na povrchu“.

Vůbec nepronikli k podstatnému faktu, že řada věřících lékařů-gynekologů již v minulosti odmítala pracovat v rozporu s Hip-

okratovou přísahou a věřící gynekologové odcházeli z nemocnic do ambulancí nebo třeba z gynekologicko-porodnických klinik na onkologii. V Hippokratově přísaze se výslovně říká, že lékař nesmí asistovat při sebevraždě ani pomáhat ženě zbavit se plodu. Jen velmi v náznacích zaznělo, že mnohé z žen, které podstoupily interrupci, trpí výčitkami svědomí po celý život. Svě o tom ví každý psychiatr. Ale nabízí církev, která interrupci nazývá vraždou a brojí i proti antikoncepci, vůbec nějakou rozumnou a pro 21. století přijatelnou alternativu? Je plod malý človíček, nebo „jen králík“? Co je to za nesmysl, kdy matka raději zemře – a zanechá osiřelé děti, než aby poslechla lékaře a podstoupila zákrok? To jsou otázky, na které divák nedostává žádnou odpověď.

Divák si mohl vyložit předložený sestřih výpovědi i takto: Pravoslavná církev sama nemá v mnoha zásadních otázkách jasno. Arcibiskup Simeon sice říká, že ho kněz poslechne a protest přeruší – ale ten si zjevně dělá, co chce a protestuje dál. Metropolita Kryštof říká, že pravoslavná církev nesouhlasí se způsobem, jakým o. Libor svůj protest vede – ale neříká, jak by to tedy měl o. Libor dělat a co vlastně dělá sama církev v této věci? Vladyka Kryštof naslouchá anarchistovi mlčky – a k tématu neslyšíme jediný zajímavý teologický argument. Naopak divák zaznamenává, že v dialogu „vítězí anarchista“. Škoda, že nemůžeme vidět celý rozhovor. Škoda, že slova našich arcipastýřů nezasáhla i do svědomí tvůrců, kteří pak z výpovědi vybírali jen to, co zaujalo je samotné... Je sice hezké, že anarchista prosazuje právo sekulární společnosti na svobodnou volbu – ale stejně důrazně by měli i křesťané prosazovat svá práva, která jsou jim dnes upírána. Ačkoliv se hovoří o svobodě slova, jsou stále slyšet jen „slova určitých skupin“. Křesťané – a pravoslavní obzvláště – nemají v naší sekularizované společnosti prostor, v němž by mohli alespoň artikulovat své argumenty a postoje. Ty

jsou často vytrhávány z kontextů a uváděny do jiných souvislostí.

Trochu nefér od autorů filmu je, že diváka, který o věci nic neví a odvozuje vše podle analogie katolického celibátu, nechali ve falešné představě, že o. Libor je bezdětný. Divák by byl možná překvapen, kdyby tvůrce navštívili a ukázali i početnou rodinu kněze a zeptali se například jeho mátušky, jak ona odpoví na otázky ze svého světského pohledu ženy matky – manželky, ale věřící pravoslavné.

Přesto je film potřebné vnímat jako pozitivní vlašťovku na mediální scéně, která až dosud zněla velmi jednostranně. O. Libor pak svou vytrvalostí dosáhl skutečně mnoho: i mladí dokumentaristé-muži začali o problému přemýšlet a hledat další souvislosti...

MUDR. KATEŘINA NEČASOVÁ

Vaše reakce, názory, myšlenky a podněty nám pište na e-mail: redakce.hp@gmail.com

DĚTI V CÍRKVI

V dnešní době je velmi těžké motivovat děti, aby navštěvovaly pravidelně bohoslužby. A snad ještě těžší je udržet jejich pozornost po dobu celé svaté liturgie, tzn. téměř dvě hodiny, někdy i déle. Myslím, že není univerzální návod na to, jak naučit děti duchovnímu životu, jak jim vše vysvětlit. Už jen proto, že každé dítě je jiné.

Nejsem příliš zkušená matka, ani jsem nesehněla všechnu moudrost, chci jen přispět svou troškou do mlýna a podělit se s vámi o zkušenosti a poznatky, které mám. Možná se pak ke mně připojíte a já si ráda přečtu zase ty vaše.

Myslím, že zde, jako ostatně většinou, platí „všeho s mírou“, hlavně nenásilně a přirozeně. Řekla bych, že přirozenost a samozřejmost je podstatou celé záležitosti. Rodiče by měli dítěti podávat svou víru jako naprosto přirozenou součást svého života, nakonec víra – Kristus je náš život, ne pouze součást.

Ano, je asi rozdíl mezi dítětem vychovávaným v rodině kněze a dítětem v rodině laika. Dítě, které má tátu popa, bere duchovní život ještě více nežli ostatní jako samozřejmost. A pokud je to syn, je mu jeho táta přirozeným příkladem, tudíž chce být jako on. Když má chlapec tátu fotbalistu, bude trénovat tak, aby otcí udělal radost a aby se mu vyrovnal. To platí snad vždy u otce a syna, že syn podvědomě bere tátu jako vzor pro život. Také rodiče potomka zřejmě povedou k tomu, co je jim nejbližší.

V pravoslavné rodině by se mělo dítě již od mala, od narození, seznamovat se všemi atributy, které ke křesťanství patří. Myslím, že je vhodné zapůjčit batoleti na hraní křížek či čotky, ukazovat ikony, svíčky, brát je do chrámu co nejčastěji, i když tam „zlobí“. Často vídám matky, které právě proto, že mají malé dítě, omezi návštěvu chrámu na minimum. Myslím, že je třeba jim někdy vysvětlit, že jejich dítěta při svaté liturgii neruší, ba naopak, jsou vítány!

Nevím jak vám, milý bratři a sestry, ale mně vždy hodně vadí, když je malé dítě, které sotva dovršilo rok, v chrámu soustavně napomínáno, umlčováno známým „psst“ a odváděno pryč. Ano, chápu, ruší službu, ale pokud dítě zabavíme, rušit přestane. Proč nenechat ratolest, ať se v chrámě prochází, ať s ním maminka zapálí svíčku, ať mu tiše povídá a seznamuje ho s úkony, které při službě Hospodinu děláme my i naši duchovní. Dítě se jistě nudit přestane. A starší děti mohou již zpívat či hoši v oltáři přisluhovat. Pokud budu dítěto při službě neustále napomínat a syčet na něj, budou stejně všichni otrávení, včetně jeho a mě. Potomek pak již bude brát „chození do kostela“ jako nutné zlo a přišernou nudu!

Je naprosto nemožné chtít po dítěti, aby v chrámu stálo jako přikované, aniž by vědělo proč. Je nemyšlitelné mu spílat za to, že se před ikonou nepřežehná a nepolíbí ji, když neví proč by to mělo dělat. Stejně tak, jako vysvětlujeme dítěti všechny úkony, úkazy

a dění ve světě, tak je třeba mu vysvětlovat, co se děje v chrámě, proč tam vlastně chodíme a proč to máme rádi. I když si myslíme, že tříleté dítě nemůže pochopit tak složitou věc, jakou teologie zajiště je, opak je pravdou. Nám nyní nejde o to, aby plně pochopilo bohosloví, celé Písmo svaté. Musí v nás vidět příklad. Uvidí, že bereme víru jako naprosto běžnou součást svého života, uvidí, že je to naše přirozenost. A na jeho zvidavé otázky pak odpovíme stejně jednoduše a přirozeně, bez složitých teologických výkladů. Když pak dítěto na našem chování uvidí, že to, co mu říkáme, opravdu „funguje“, když u nás pochopí lásku ke Kristu, pak máme vyhráno. A to se následně podíváme, jak je náš potomek bystrý a ukázněný a chytrý, když se zcela samozřejmě přežehná před jídlem, a to i na veřejnosti, když se sám od sebe večer pomodlí, když nám sdělí, že má rád Pána Ježíše, a když se těší na oslavu sv. Paschy! Ne, není ani nadprůměrně bystrý, ani geniální, jen úplně normálně převzal náš vzor. Jak jednoduché a složité zároveň.

Domnívám se, že největším zlem, které můžeme ve výchově k duchovnímu životu udělat, je právě ono počáteční napomínání v chrámu, aniž bychom cokoli dítěti vysvětlili. Je dobré nechat děti rozhlédnout se, pohovořit s nimi o tom, proč se zapalují svíčky, proč se píší jména na lístečky, co je panichyda atd. Když je vezmeme jako sobě rovné (jsou to

nakonec naši bratři a sestry – chodí ke svatému přijímání) a zodpovíme všechny jejich dotazy, budou nám vděčny. Měli bychom je pokud možno aktivně zapojit do dění v církvi, ať tam mají svou roli, ať se cítí být důležitými. Ať jsou součástí toho světa, kterému sice ještě úplně nerozumí, ale jejich rodiče jej vyznávají. Ať zpívají, ať přisluhují, ať chodí s košíčkem, budou to dělat rády.

Opět mě napadá, že děti duchovních to mají možná jednodušší, že se přece jen jejich rodiče modlí častěji, že se u nich poctivěji dodržují pústy... Kéž by to však bylo jen možná, kéž bychom všichni žili plným duchovním životem a dodržovali pústy. Někdy je to těžké a pokud to z různých důvodů nejde, tak alespoň neodsouvejme modlitby a vše ostatní, co se k naší víře váže, na poslední místo ve svém denním rozvrhu. Vždyť tím tam odsouváme samotného Boha, tím popíráme svoji víru.

Zkusme našim ratolestem předat to, co je pro nás nejdražší. Vždyť co více jim můžeme do života dát nežli křesťanskou výchovu. A ať si dnes psychologové radí, co chtějí, sami si stejně dnes nejsou jisti, která výchovná metoda je ta správná. My víme, že jen ta křesťanská je nejmoudřejší.

Budme dítětkám příkladem a berme život jednoduše – s Kristem v srdci!

MÁTUŠKA MAGDALÉNA, LANŠKROUN

DOBRÁ ZPRÁVA Z LITOMĚŘIC

V každém větším městě jsou školy, někde i muzea - a téměř všude řada pamětihodností a turistů. Zvídává mládež s chutí zahrát si divadlo a jeho prostřednictvím poznávat historické postavy cyrilometodějské tradice. Zkušenost z Litoměřic proto může být velkou inspirací...

Není tomu tak dávno, snad jen několik málo let, kdy litoměřičtí občané ani nevěděli o existenci kostela sv. Václava na Novém Městě pod Dómským pahorkem. Jen ti se vztahem k památkám ho obdivovali jako klenot brogiovské barokní architektury a někteří z nich dokonce tušili, že zde občas koná bohoslužby pravoslavná církevní obec. Dostat se ale dovnitř nebylo snadné. Otevřen byl jen po čas bohoslužeb.

Koho by tenkrát napadlo, že v roce 2007 bude mít kostel zcela nový zpěvácký kůr s točitým dřevěným schodištěm, ladícím s brogiovským barokem i ikonostasem, uvažovat se bude o ikonostasu novém, splňujícím kritéria

teologická i umělecká, a že při některých slavnostních příležitostech budou jeho prostory sotva postačovat.

Dnes kostel otevírá dveře veřejnosti i mimo bohoslužby. Stačilo zmapovat potenciální zájemce a nasměrovat odborníky:

V září procházela Litoměřicemi třicetiletá skupina bavorských památkářů. Dopoledne byli přijati biskupem katolické církve v biskupské rezidenci, odpoledne mj. navštívili Máchovu světničku, Máchův původní, od roku 1938 symbolický hrob na hřbitově a kostel sv. Václava. Mnozí nebyli ve městě poprvé, poprvé však stanuli v interiéru pravoslavného kostela. A velmi se divili, kde se tu vzal. Ale

přestože šlo o památkáře, větší povědomí o východních církvích chybělo. Například pravoslavné pro ně bylo synonymem pro ruské atd. Šokující bylo, když jim vše vysvětlovala sedmnáctiletá studentka litoměřického gymnázia J. Jungmanna Martina Vodáková. Ze je to rozená Litoměřičanka a Češka a konvertitka z ateistické rodiny, to už byla pro Němce opravdu síla. Nakonec tu zanechali v košíčku dost peněz na nový ikonostas.

V říjnu se ohlásila padesátiletá skupina studentek a studentů hudební výchovy Pedagogické fakulty Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem. Chtěli vidět interiér. Budoucí učitelky a učitelé si po výkladu duchovního správce archimandrity Marka Krupici nakonec zazpívali něžnou lidovou písničku, i když ne z nového kůru, ale v přízemí před ikonostasem.

V listopadu přišli ještě mladší, vlastně děti. To byla domluva s Oblastním muzeem. Jeho pracovník Mgr. Oldřich Doskočil totiž má několik „svých“ tříd prvního stupně (začíná třetími ročníky), kterým se systematicky věnuje. Každá taková třída chodí do muzea na výuku 2x ročně. Od druhé návštěvy se vždy něco přidá. Třeba návštěva Máchovy světničky, pro děti vzrušující vnesení sbírkových předmětů z depozitáře, například pro kluky meče, kordy, šavle, pro děvčata šperky z českého granátu. Sáhnut si na ně je zážitkem.

Záměrem není udělat z těchto dětí historiky, stačí, když si vybudují tu správnou stupnici hodnot – a nebudou třeba čmárat po zdech památek.

Dnešnímu sekularizovanému člověku, natož dítěti, je složité bez přípravy vysvětlit, proč, jak a nač fungovala například nádherná utrakvistická křtitelnice ze 16. století, když nemá ani mlhavou představu o konfesích. Takže se muzeum obrátilo na o. Marka. Ten přišel, vysvětloval a pak se šlo do kostela.

Zatímco historik před kostelem hovořil o architektuře, duchovní správce se šel převléci. Děti s učitelkami očekával v kněžském. Bylo to překvapení a pro některé i malý šok. Ptaly se děti, ale i učitelky. Vždyť v pravoslavném chrámu z nich nebyl nikdo, natož aby viděli

pravoslavného kněze tak z blízka. Až na jednu holčičku, Marinu Pogarčenko.

Její maminka je pravidelnou účastnicí bohoslužeb v kostele sv. Václava. Při návštěvě třídy v kostele se její dcerka stala středem pozornosti pro dnešní děti v trochu „tajemném“ prostředí, a dokonce jeho „hrdinkou“. Kolik sebevědomí zde získala? Některé děti se jí po návštěvě kostela určitě v mnohé ptaly, a ne s posměchem, ale s úctou. Anič by to věděla, možná udělala více misijní práce, než by dokázal mnohý duchovní.

Začalo se hovořit také o možnosti vzniku kroužku, který by o. Marek vedl. Přitom nejde jenom o jednu školu, ale dokonce i o venkov. Například Ploskovic (obec známá svým zámekem, ale i Daliborem z Kozojed, jenž byl vězněn na Pražském hradě ve věži Daliborka) mají základní školu, která spolupracuje s O. Doskočilem z muzea. Ty návštěvy kostela teprve čeká.

Ale je tu ještě jeden typ kontaktů. Divadlo. O. Doskočil píše pro studentky Střední pedagogické školy v Litoměřicích dialogy historických postav. Studentky potom v prostorách muzea, vždy v prosinci, hrají minidivadlo v historických kostýmech pro žáky základních škol.

Studentky, ať již budou ve studiu pokračovat na vysoké škole či odejdou do praxe po maturitě, se budou ve většině případů v nějaké podobě věnovat práci s dětmi. Tady se v praxi učí s nimi komunikovat prostřednictvím divadla (je v tom odkaz J. A. Komenského i F. Melancthona).

Letos poprvé byla zvolena koncepce cyrilometodějské tradice: Cyril a Metoděj, sv. Prokop a kníže Břetislav, Karel IV. a představený kláštera Na Slovanech, Jan Hus a Václav IV., atd. Závěr tvoří dialog Dva duchové nad Litoměřicemi. Hovoří spolu o tom, jak ochraňují na Litoměřicku odkaz Velké Moravy, sv. Prokopa, Karla IV. a dalších. Vše je pochopitelně přizpůsobeno dětem prvního stupně základních škol.

Děti jsou nadšené a o. Marek spokojený.

OLDŘICH DOSKOČIL, LIBUŠE PIPKOVÁ
SNÍMKY: MARTIN KOLAŘÍK

RADOST V PŘÍBRAMI

Svatá Hora v Příbrami je snad neznámější mariánské poutní místo v Čechách, a tak jsem chodila někdy do tohoto krásného barokního kláštera k přesvaté Bohorodici, protože pravoslavní věřící z Příbrami neměli možnost přicházet do vlastního chrámu – museli jsme dojet do Prahy nebo jiných měst. Prosila jsem přesvatou Bohorodici, abychom i tady u nás měli možnost sloužit božskou liturgií, aby vznikla pravoslavná obec... a dnes vám s velkou radostí píši o tom, co prožíváme.

Nejprve nám podal pomocnou ruku o. David Dudáš, který k nám začal pravidelně dojíždět z Rokycan a s velkým entuziasmem se pustil do hledání vhodného prostoru pro bohoslužby. Brzy jsme našli římskokatolický chrám, zasvěcený sv. Prokopovi Sázavskému. Ale ve chvíli, kdy již byla zápůjčka téměř před podpisem smlouvy, tak o kostel

projevili zájem duchovní z řeckokatolické církve. Podařilo se však najít ještě jednu možnost: kostel sv. Kříže na místním hřbitově v centru města. Pravda, je to trochu náročné, protože zde při každé božské liturgii musíme vše rozložit a připravit a potom zase složit, vždyť chrám je nám zapůjčován jen na jednotlivé konkrétní liturgie, které se zde konaly dříve jen jednou za 14 dní. Chrám je uprostřed hřbitova, a tak k nám zvědavě nahlédnou i někteří návštěvníci, kteří přicházejí se smutkem v duši k hrobům svých blízkých. Nahlédnou a často zůstávají, protože zpěv a modlitba, kterou slyší, rozechvívá srdce.

Božím řízením k nám v minulém roce přišel otec archimandrita Silvestr – a první společnou bohoslužbu s o. Davidem jsme sloužili již 4. listopadu. Od té doby se u nás mnoho změnilo, protože o. Silvestr může každý týden i o svátcích.

Jsme šťastni, že máme tak výborné duchovní – po každé liturgii míváme v očích slzy radosti.

Archimandrita Silvestr začal vést nedělní školu pro děti i dospělé. Pomáhá nám také se zpěvem, protože ho Pán Bůh obdaril hudebním nadáním, krásným hlasem i potřebným vzděláním a zkušenostmi. Brzy si otevřeme vlastní webovou stránku. Archimandrita Silvestr je vynikající organizátor, proto k nám s radou i pomocí přicházejí také bratři a sestry z Prahy, kde dříve sloužil.

V našem chrámu se scházejí pravoslavní různých národností. Otec David nám jednou řekl: Nejsme Romové, Ukrajinci, Češi, Slováci, Bulhaři nebo Rumuni – všichni tvoříme jen jeden pravoslavný národ a respektujeme a ctíme se navzájem i se svými zvyky a tradicemi.

HELENA POPOVA

BISKUP JIŘÍ POSVĚTIL KŮR V LITOMĚŘICÍCH

Velkou radost prožilo společenství chrámu sv. Václava v Litoměřicích v neděli 2. prosince. Chrám poctil svou návštěvou Jeho Přeosvícenost Jiří, biskup michalovecký, kterého Litoměřičané znají z dob, kdy zde sloužil jako diákon a později kněz. Slavnostní bohoslužby se zúčastnili také kněz Miroslav Vachata z Krupky se svými věřícími a diákon Milan Ručkay. Po skončení liturgie vладыka posvětil nový kůr, který byl v chrámu nedávno postaven díky laskavosti města Litoměřice. Kůr byl instalován po delší době, kdy byl starý při poslední rekonstrukci chrámu odstraněn, a výrazně zlepšil jak akustiku, tak estetický vzhled této unikátní sakrální stavby. Kostel sv. Václava prochází dlouhodobou rekonstrukcí, jejímž vyvrcholením bude úprava presbytáře a stavba nového ikonostasu. Ten bude obsahovat 11 ikon vytvořených renomovaným ruským ikonopiscem Michaillem. Nesnadno se hledá optimální architektonický výraz ikonostasu tak, aby splňoval liturgické nároky a současně vhodně zapadal do umělecko historického celku barokní budovy projektované O. Broggiem. Téměř dva roky probíhá mimořádná sbírka požehnaná blaženým metropolitou, shromažďující prostředky potřebné na tento bohubilý účel. Příspěvky všech ochotných dárců jsou i nadále vítány na účtu církevní obce č. 196 149 746 / 0300.

Opoledne vладыka Jiří ještě posvětil byt otce diákona Hanuše a poskytl interview redaktorce Českého rozhlasu, která celou slavnost zároveň dokumentovala pro webové stránky ČRo.

Věříme, že velekněžské požehnání biskupa Jiřího dovede ke zdárnému konci toto nelehké úsilí o zvelebení litoměřického svatostánku.

ARCHIMANDRITA MAREK KRUPICA,

DIÁKON HANUŠ NYKL

PAMĚTNÍ KŘÍŽ V KOCLÍŘOVĚ

Na Dimitrijevsou sobotu dne 20. října jsme měli tu čest uvítat na slavnostní archijerejské liturgii Jeho Blaženost Kryštofa, arcibiskupa pražského, metropolitu Českých zemí a Slovenska. Navštívil nás u příležitosti vzácné události, 60. výročí návratu volyňských Čechů do vlasti.

Mnoho volyňských rodin se usídlilo právě v Koclířově – a ti, kteří nás předešli na cestě do Božího království, jsou pohřbeni na místním hřbitově. Byla mezi nimi řada statečných

vojáků, kteří bojovali za naši svobodu. Proto jsme na čestném místě hřbitova vztyčili památeční dřevěný kříž, který vладыka Kryštof posvětil a sloužil panchůdu za zesnulé.

Slavnosti se také zúčastnil o. Patrik Ludvík a věřící z Lanškrouna a řada věřících z Koclířova, bližšího i vzdálenějšího okolí.

Při této příležitosti vладыka Kryštof přislíbil účast na svěcení základního kamene kaple svatého Jiří ve Svitavách, které je plánováno na Světlou sobotu 3. května 2008.

OLOMOUCKO-BRNĚNSKÁ EPARCHIE

ŠUMPERK, BRNO, ZLÍN, ZNOJMO, JAVORNÍK

O nedělích v říjnu olomoucko-brněnský arcibiskup Simeon sloužil v Šumperku, Brně, Zlíně a Znojmě. Všem tamějším duchovním a věřícím arcibiskup Simeon děkuje za krásná přijetí a děkuje i maličké komunitě v Javorníku, kde sloužil v sobotu 13. října. Velkou událostí byl zejména chrámový svátek sv. knížete Rostislava 28. 10. ve Znojmě. Zde se olomoucko-brněnská eparchie ústy arcibiskupa Simeona rozloučila s otcem protojerejem Alexandrem Novákem, který odchází do trvalého důchodu. Bohoslužba se konala v krásně opraveném a se vzácným vkusem zařízeném chrámu, který v roce 1995 pravoslavná církev získala od Církve československé husitské. Architektonicky pozoruhodná budova pochází z roku 1911 a sloužila původně duchovním potřebám německých evangelíků. Vladyka Simeon byl ve Znojmě obdarován ikonou svatého mučedníka Gorazda, napsanou mátuškou Nešporovou, která se věnuje ikonopisu.

KONICE

Zámek v Konici byl 5. října místem vernisáže akademického malíře Ing. Václava Ježka. Je otcem našeho kněze a profesora Václava Ježka, který přednáší na bohoslovecké fakultě v Prešově. Většinu vystavovaných obrazů umělec maloval za svého pobytu v Austrálii. Jsou pozoruhodné zářivými barvami a časovým motivem papoušků a klokanů

STŘÍLKY

Střílky jsou novou pravoslavnou církevní obcí pro oblast Chřibů a Uherskohradištska. O její založení se zasloužil zvláště otec Kliment Koutný, který zde vybudoval prostorovou dřevěnou kapli v areálu vlastní chalupy a s velmi vkusně ji vybavil. Kaple byla 4. listopadu vysvěcena olomoucko-brněnským arcibiskupem Simeonem, který zde sloužil svatou liturgií, při níž byli postřiženi dva žalmisté, bratr František pro Střílky a bratr Pavel pro Bruntál za zpěvu rodinného sboru Kout-

ných (4 děti a několika přátel pod taktovkou mátušky). O vysvěcení kaple byl odvysílán pěkný příspěvek na ČT.

SUDICE

Na samých hranicích s Polskem leží Sudice. Pravoslavná církev tam vlastní krásný chrám svatého Václava, v němž arcibiskup Simeon sloužil svatou liturgií 11. listopadu na sv. Martina, který letos opravdu „přijel na bílém koni“. Vladyka docestoval do Sudic za sněhové vichřice. Bohoslužba byla památná tím, že se v oltáři sešly tři generace kněžské rodiny Jarečných. Tři Ferdinandové: dědeček mitroforní protojerej, syn protodiákon a vnuk ministrant-hypodiákon. V Sudicích našla svůj duchovní útulek také paní profesorka Alla Kuliková se svými žáky. Na zpáteční cestě se arcibiskup Simon zastavil ve Frýdku a prohlédl si kapli svatého apoštola Jošta (jednoho ze sedmdesáti), kterou pravoslavné církvi laskavě propůjčil pan biskup Václav Lobkovicz ke konání bohoslužeb pro tamější věřící. Jedná se o krásnou starobyrou kapli, která svým tvarem a rozměry se pro konání pravoslavných bohoslužeb velmi hodí.

OPAVA

V neděli 2. prosince arcibiskup Simeon sloužil v Opavě a blahopřál otci Jiřímu Schotlimu k hodnosti okružního protopresbytera.

VILÉMOV

Dne 6. prosince na svátek sv. Mikuláše byla za účasti metropolitů pravoslavné církve v českých zemích a na Slovensku Kryštofa a arcibiskupa olomoucko-brněnské Simeona a několika duchovních sloužena archierejská svatá liturgie v monastýrské kapli sv. Mikuláše ve Vilémově u Litovle. V průběhu bohoslužby odezněly krásné proslovy obou vladyků. Představená monastýru matka Alexije byla za svojí skvělou péčí o monastýr ve Vilémově vyznamenána vladykou metropolitou vzácným křížem přineseným z Jeruzaléma. V závěru bohoslužby vladyka Simeon

rozdal svůj zdařilý překlad ruské lidové církevní písně ke sv. Mikuláši a věřící i přítomní duchovní si jí rádi zazpívali. Po bohoslužbě byli všichni přítomní pozváni matkou představenou k prostřené svatomikulášské tabuli s postními pokrmy.

MIKULOV.

Na samém jihu Moravy v Mikulově byla 9. prosince v kostele sv. Mikuláše, jenom několik stovek metrů od hranic s Rakouskem slaven archierejskou svatou liturgií již tradiční chrámový svátek, na kterém se setkali věřící i duchovní z blízkého i vzdálenějšího okolí se svým olomoucko-brněnským biskupem. Mikulovskou církevní obec kdysi založenou o. Christianem Popescu dnes vede o. Mgr. Flaviu Badelita ke slávě Boží i prospěchu všech, kteří na Mikulovsku hledají duchovní povzbuzení a útěchu. Je potěšitelné, že do chrámu nacházejí někdy také pravoslavní věřící z druhé strany hranice.

VILÉMOV.

V neděli dne 16. prosince odpoledne uspořádalo občanské sdružení Pravoslavná akademie Vilémov ve spolupráci s Vilémovskou církevní obcí a monastýrem adventní koncert, na kterém vystoupila s programem středověkých adventních písní, afrických a černošských spirituálů i několika populárních melodií osmičlenná vokální skupina DNA. Adventního koncertu se zúčastnily desítky lidí z blízkého i vzdálenějšího okolí a součástí byla také ukázka Vilémovských svátečních stolů. Vystoupení souboru, který zpívá již od roku 1994, bylo uvedeno adventním zamyšlením a pozdravem J. B. metropolitů Kryštofa. Samotné vystoupení všechny přítomné nadchlo svou kvalitou a také krásou vybraných písní, z nichž mnohé dokonce „známe“ z rádia, avšak v jiné, než původní podobě, která je kdysi předurčovala ke zpěvu v kostelích v Africe či na jihu USA.

ROMAN JURIGA

PŘEVZATO Z VĚSTNÍKU SŮL ZEMĚ

Milí čtenáři,
*chceme vám upřímně poděkovat za vaše povzbu-
 zující slova, ale zejména za zajímavé dopisy, které
 reagují na otištěné články. Do dnešního čísla jsme
 vybrali příspěvky, které rozvíjejí téma ekologie a
 navazují zejména na úvahy bratra Romana Juri-
 gy. Zapojte se do diskuse a podělte se spolu s námi
 o své pocity a názory.*

A ODPUSŤ NÁM NAŠE VINY...

Stále je nám odpouštěno a spoluvytváříme tak zároveň vlastní nevědomostí už jenom tyto výdo-
 bytky: zapáchající vodu, nedýchatelný vzduch,
 chemizované potraviny, které nedodávají tělu
 dostačující výživu a naopak ho nevýslovně zatě-
 žují. Velmi rychle chátrající a nemocné tělesné
 schránky přepělují nemocnice, kde se možná na
 chvíli zastaví spěch, ale v neempatickém prostře-
 dí svoji duši nezklidní. Neléčí se podstata, jen se
 pozastavuje aktuální problém. Jsme tak v zajetí
 neléčitelných chorob z betonových, kovových,
 uspěchaných měst bez zeleně, zdravého vzduchu
 a živé vody.

V nemocných národech se ani radost a láska
 nederou na povrch. A co je Bůh? To je radost a
 láska v našich otevřených srdcích.

V chrámu přírody člověk dokáže srovnat do
 klidu své myšlenky a posloužit tělu i duši, mož-
 ná i několikrát do roka. A tak si ani neuvědomí,
 že veškeré zbylé síly si nevědomky vydobývá ze

stvořeného, třeba ve svých vzpomínkách a před-
 stavách. Kolik lidí se dnes stará o květiny nebo
 zvířátko v nevyhovujících podmínkách velko-
 města? Proč? Protože mohou pociťovat živou
 výjimečnost bezpodmínečné lásky, kterou toto
 stvořené vyznačuje.

Kde se v Bibli nachází Bůh Eliášovi na hoře Cho-
 rébu? Ve větru, zemětřesení, ohni, či v tichu? [1Kr
 19,11.12] Samozřejmě že v tichu. V tichu chrámu,
 lesní paseky, zahrady, louky, aleje... Bůh se ne-
 nachází ve zvucích motorů, mobilů, technohudby
 nebo ve spěchu tohoto světa, který se snaží každé-
 mu zaslepit šanci na správně směřující pravdu ke
 Stvořiteli. Nestačíme si vše při dnešním tempu ani
 uvědomit, natož najít cestu z bludiště. A přece, člo-
 věk, který našel Boha, ať hledá ruku v ruce s Ním
 - pravdu o tom, co nám daroval.

Daroval nám celou zemi! [Gn1,10] aby sloužila
 Jeho nejlepšímu dílu, tedy člověku. Každý dostal
 šanci. „JSEM, KTERÝ JSEM“ [Ex 3,13] nám daro-
 val vodu [Gn 1,9] - nezapáchající vodu. Zelen [Gn
 1,12] - zdravou zelen. Rozmanité druhy všelijakých
 hbitých živočichů [Gn 1,20] - nevymírajících živo-
 čichů. Noemovi je též přikázal ochránit [Gn 6,9]:
 „Noe chodil s Bohem“ - miloval Stvořitelovo dílo.

Popřemýšlejme. Bůh učinil člověka ke Svému
 obrazu, proto mu také mohl požehnat vládou nad
 zemí a veškerým stvořením [Gn1,26]. Jak velmi se
 asi lišíme od tohoto obrazu, jež dokonalým souzně-
 ním s přírodou mohl proto žít „v ráji“?

Místa na Zemi, kde se dodnes lidé dožívají vyš-
 šího věku, ještě úplně nevymizela. Zeptejme se, zda
 tyto lidé pijí chlorovanou vodu nebo pramenitou?
 Zda sklízejí z vlastnoručně zasázených keřů a stro-
 mů? Zda léčí nemoci antibiotiky, či bylinami a zda
 je vůbec co léčit? Jsou tím pro nás primitivní, když
 jsou soběstační, žijí v souznění se stvořeným a ne-
 musí strádat v začarovaném kruhu nevědomí?

Bůh z nás nechce mít nemocné otroky. Bůh je lás-
 ka a k obrazu svému jistě stvořil jenom lásku, která
 kypí zdravím, energií a uvědoměným vzdáváním
 díky všemu stvořenému, k prospěchu a vládě člove-
 ka. V láskyplné symbióze, která uzdravuje.

A co zmůžeme, když se z tohoto betonu a špatných
 návyků v jídle stejně z tohoto života nedokážeme při
 nejlepší vůli vymanit? Každý i městský člověk může
 zasadit svůj vlastní strom či keř, někde ve své blíz-
 kosti aby kolem něho alespoň jednou denně prošel.
 Již toto mjéní kolem stvořeného, ale již jinak vníma-
 něho, se bude odrážet nejen v jeho srdci.

Všichni můžeme začít zhmotňovat svoji lásku ke
 Stvořiteli, být i z malého semínka.

ALEXANDRA BĚLANSKÁ

O ČISTOTĚ TROCHU JINAK

Chtěla bych Vám poděkovat za praktic-
 kou radu: odkud začít a co vlastně můžeme
 udělat každý a hned, stačí když se zbavíme
 naučených stereotypů. Velmi bych uvítala i
 další konkrétní návody a rady. Chtěla bych
 se s Vámi podělit o mou zkušenost: na strán-
 kách www.dongemini.cz jsem si vyhledala
 základní informace o Vámi zmiňované al-
 ternativě praní. Zaujalo mě to nejprve proto, že
 mé děti opravdu často trpí atopickými ekzé-
 my vyvolanými podle názoru lékařů pracími
 prášky. Zkusila jsem tedy bezfosfátové a
 bezsilikátové tekuté přípravky a deinkrustá-
 tor. Byla jsem překvapená, jak byly ručníky
 i bavlněné prádlo po vyprání měkké a kolik
 skryté špíny z vypraného prádla po použití
 deinkrustátoru vyšlo. Mám teď i dobrý pocit,
 že konečně snižuji svůj podíl na ničení Bo-
 žího Stvoření! Myslím si, že by bylo dobré
 informovat se navzájem, protože tak budeme
 vědět, co skutečně stojí za to, a co je jen vý-
 mysl reklamních sloganů.

JANA MALÍKOVÁ, PRAHA

KŘESŤANSKÁ EKOLOGIE JAKO CESTA K SRDCI

Žiji v Praze teprve něco přes rok, ale již
 čtu a rozumím česky. Psát ještě neumím, pro-
 to píši rusky a prosím o překlad. (s radostí
 jsme učinili – pozn.red.) Často se setkávám
 s Čechy, kteří mají pocit, že všechny cirkve
 jsou zbytečné a přinášejí jen nesmyslné návr-
 hy řešení aktuálních problémů. Návrhy jako
 jsou zákazy interrupcí, antikoncepce, zákaz
 eutanasií apod. Když jsem vyprávěla o tom,
 k čemu mě inspirovaly myšlenky o ekologii
 ať už z pera Romana Jurigy, nebo přednášky
 vладыky Kryštofa, setkala jsem se s velkým
 zájmem. Slovo Bůh je pro Čechy trochu tabu,
 ale slovu Příroda a Stvoření rozumějí všichni.
 Děkuji Vám za tyto články a doufám, že v nich
 budete pokračovat i nadále! Také bych Vám
 ráda řekla, že se mi nová grafická úprava i ob-
 sah Hlasu pravosláví velmi líbí a ukazují ho i
 jinoslavným nebo hledajícím přátelům, kteří si
 v něm s chutí čtou. Hodně je zaujala úvaha na
 téma Demokracie, demokracie a technotronní
 fašismus. Je dobře, že konečně otevíráme a za-
 čináme mluvit i o tom, co je velmi aktuální.

Děkuji Vám všem, kteří Hlas pravosláví při-
 pravujete a do Nového roku Vám přeji hodně
 sil, Božího požehnání a hlavně: vydržte!

OKSANA LUŽNA, PRAHA

Důstojní otcové Olomoucko-brněn-
 ské eparchie, kteří pravidelně navště-
 vují věznice, se obračejí na čtenáře
 Hlasu pravosláví s prosbou o zaslání
 pravoslavné duchovní literatury a mod-
 litebních knížek. Vítány jsou i brožurky,
 xerokopie duchovního čtení, modliteb,
 starší časopisy a tištěné ikonky zejména
 v ruštině, srbštině, ale i v češtině.

**Bližší informace: s. Valentina,
 valmat@seznam.cz,
 tel. 776 832 061
 Břežany 114, 671 65 Břežany.**

Z PROGRAMU METROPOLITY KRYŠTOFA VLADYKA S POMOCÍ BOŽÍ HODLÁ

11.–22. LEDNA

vykonat spolu s poutníky cestu do Alexandrie, na sv. horu Sinaj a do Svaté země a sloužit spolu s Jeho Blažeností Theodorem II., patriarchou alexandrijským a celé Afriky, božskou liturgií v chrámu Zvěstování přesv. Bohorodice v Alexandrii.

PÁTEK 25. LEDNA

v 9⁰⁰ hod. v den svátku sv. mučednice Tatyány sloužit božskou liturgií v chrámu Zesnutí přesvaté Bohorodice na Olšanech v Praze 3 a otevře tak novoroční pastýřské setkání duchovních pražské eparchie, které se uskuteční v 11⁰⁰ hod. v prostorách hotelu Icon, V Jámě 6 v Praze 1

NEDĚLE 27. LEDNA

v 10⁰⁰ hod. v den svátku sv. Niny a sv. Sávy Srbského bude sloužit božskou liturgií v chrámu Zesnutí přesvaté Bohorodice na Olšanech v Praze 3

ÚTERÝ 29. LEDNA

v 7⁰⁰ hod. v den narození vладыky Jána, arcibiskupa prešovského a Slovenska zasedat v akademické komisi na PBF TU v Prešově při obhajobě doktorské práce diákona Jána Holoniče na téma „Teologický dialog pravoslavné církve a církví reformovaných“, kterou pedagogicky vedl, a také sloužit panychidu u hrobu vладыky metropolity Nikolaje v předvečer 2. výročí jeho zesnutí

SOBOTA 2. ÚNORA

v 9.30 hod. v den svátku Setkání Páně sloužit řeckou božskou liturgií v katedrálním chrámu sv. Cyrila a Metoděje v Resslově ul. 9a v Praze 2

NEDĚLE 3. ÚNORA

v 10⁰⁰ hod. sloužit božskou liturgií v chrámu Zvěstování přesvaté Bohorodice Na Slupi 4a v Praze 2

STŘEDA 6. ÚNORA

v 9⁰⁰ hod. sloužit božskou liturgií v kapli sv. Mikuláše, Rooseveltova 29, v Praze 6 – Dejvicích, poskytnout rozhovor a spolupracovat při natáčení pořadů ČT věnovaných sv. Serafimovi Sárovskému a sv. Alexandru Něvskému v rámci cyklu Světcí a svědci

8.–10. ÚNORA

zúčastnit se v Dlouhých Stráních na Šumperku setkání pravoslavné mládeže, která pobývala v letních táborech v Řecku

NEDĚLE 10. ÚNORA

v 8.30 hod. sloužit božskou liturgií spolu

s arcibiskupem Simeonem v chrámu sv. Duha v Šumperku, v 11⁰⁰ promluvit na prvním duchovním setkání řecké mládeže s mladými pravoslavnými věřícími naší místní církve

STŘEDA 13. ÚNORA

v 19⁰⁰ hod. zahájit večer věnovaný památce archimandrity Andreje Kolomackého, spojený s promítáním dokumentu „Stavitel chrámů“ s ruským překladem, který o jeho životě pro ČT natočila režisérka Maria S. Kabošová

ČTVRTEK 14. ÚNORA

v 10⁰⁰ hod. předsedat řádnému zasedání metropolitní rady pravoslavné církve, které se uskuteční v rezidenci v Dělostřelecké 2, Praha 6

PÁTEK 15. ÚNORA

v 9⁰⁰ hod. v den svátku Obětování Páně podle juliánského kalendáře sloužit božskou liturgií v chrámu Zesnutí přesvaté Bohorodice na Olšanech v Praze 3

SOBOTA 16. ÚNORA

v 7⁰⁰ hod. doprovázet poutníky do Rumburka - autobus ze stanice metra A Dejvická odjíždí v 7⁰⁰ hod., v 10⁰⁰ hod. sloužit božskou liturgií a panychidu na hrobě otce archimandrity Andreje.

NEDĚLE 17. ÚNORA

v 9⁰⁰ hod. sloužit božskou liturgií v katedrálním chrámu sv. Cyrila a Metoděje, Resslova 9a v Praze 2

PÁTEK 22. ÚNORA

navštívit pravoslavný bohoslovecký seminář v Prešově a v 6⁰⁰ hod. sloužit v kapli semináře božskou liturgií

SOBOTA 23. ÚNORA

v 10⁰⁰ hod. vysvětit novou budovu s kaplí ženského monastýru sv. Václava v Loučkách u Karlových Varů.

NEDĚLE 24. ÚNORA

v 10⁰⁰ hod. sloužit božskou liturgií v chrámu Zesnutí přesvaté Bohorodice na Olšanech v Praze 3

ČTVRTEK 28. ÚNORA

v 10⁰⁰ hod. předsedat pravidelnému zasedání eparchiální rady

PÁTEK 29. ÚNORA

v 9⁰⁰ hod. sloužit božskou liturgií v chrámu Zesnutí přesvaté Bohorodice na Olšanech v Praze 3

**PROSÍME LASKAVĚ ČTENÁŘE
O FINANČNÍ PODPORU NAŠEHO ČASOPISU.
SVĚ DARY ZASÍLEJTE NA VLASTNÍ ÚČET
HLASU PRAVOSLAVÍ v češtině**

Raiffeisenbank, a.s.

č.ú. 5011103614/ 5500

pro převod ze zahraničí
IBAN CZ2855000000005011103614

Milí čtenáři,

Chceme, aby v roce 2008 vycházel Hlas pravoslavní pravidelně každý měsíc (s výjimkou prázdninového dvojčísla) v rozsahu 52 stran s rubrikami, které jsme profilovali v minulých 3 číslech. Při tvorbě nové koncepce jsme vycházeli především z vašich představ a podnětů.

Obsah časopisu rádi přizpůsobíme vašim představám – vždyť jsme tu pro vás!

Pište nám tedy nejen o tom, co se vám líbí, ale i to, co chcete změnit nebo co vám v Hlasu pravoslavní zatím chybí.

Náš časopis je dále rozšířen o přílohu v ruštině, která vyšla zatím dvakrát a rádi bychom, aby také tato příloha vycházela pravidelně každé 2 měsíce.

Pro dárcе, kteří chtějí přispět na ruskojazyčnou přílohu byl zřízen zvláštní účet.

V současnosti může ruská příloha vycházet pouze v případě, že najdeme dostatek dárců.

Vzhledem k změně DPH a celkovému zdražení tisku v roce 2008 a s ohledem na to, že se počet stran našeho časopisu zdvojnásobil, zvýšila se i cena jednoho čísla. Při stávajícím počtu činí příspěvek na jedno číslo Hlasu pravoslavní v češtině 24,- Kč.

PŘIHLÁŠKU ZAŠLETE NA ADRESU

Pravoslavná církev v českých zemích
Dělostřepecká 1
160 00 Praha 6
k rukám m. Heleny Novákové

emailem: redakce.hp@gmail.com
prostřednictvím sms na číslo 775 378 231

Příspěvek na tisk jednoho čísla činí
v roce 2008 podle současné
ceny za tisk 24 Kč + poštovné

Celoroční předplatné 288,- Kč + poštovné.
Za všechny vaše příspěvky
vám ze srdce děkujeme!

VYDÁVÁ PRAVOSLAVNÁ CÍRKEV V ČESKÝCH ZEMÍCH
S POŽEHNÁNÍM +KRYŠTOFA,
ARCIBISKUPA PRAŽSKÉHO A METROPOLITY
ČESKÝCH ZEMÍ A SLOVENSKA

ČÍSLO 1/ 2008/ ročník LXIII

DĚLOSTŘEPECKÁ 7
160 00 PRAHA 6
P.O. BOX 655, CZ-111 21 PRAHA 1
E-MAIL: REDAKCE.HP@GMAIL.CZ

REGISTRACE
MK ČR E 248

ŠÉFREDAKTOR
PHDR. SVATAVA MARIA KABOŠOVÁ
KABOSOVA@SEZNAM.CZ
TEL. 775 378 231

ODPOVĚDNÝ REDAKTOR RUSKÉ PŘÍLOHY
JEREJ MGR. OLEG MACHNĚV
OLEGM@POST.CZ
TEL. 737 755 651

EDITOŘI
ARCHIMANDRITA THDR. MAREK KRUPICA, TH.D.
DIÁKON MGR. HANUŠ NYKL
MGR. ROMAN JURIGA
JEREJ DAVID DUDAŠ

REDAKCE
OSVĚTA A PRAVOSLAVNÁ DUCHOVNOST:
MGR. JANA BAUDIŠOVÁ, MGR. EVA ŠUVARSKÁ,
JEREJ MGR. JAN TÝMAL
PRAVOSLAVNÁ MLÁDEŽ: LIBUŠE PIPKOVÁ, DIŠ.
PRAVOSLAVÍ VE SVĚTĚ: JEREJ MGR. ANTONÍN DRDA
OLOMOUCKO-BRNĚNSKÁ EPARCHIE: EVA JURIGOVÁ

TECHNICKÁ SPOLUPRÁCE
BORIS HAVEL

JAZYKOVÁ ÚPRAVA
PHDR. MARTA HOLMANOVÁ

GRAFIKA
TOMÁŠ LANGER

ADRESA PRO ZASÍLÁNÍ PŘÍSPĚVKŮ:
SVATAVA MARIA KABOŠOVÁ, U ZELENEHO PTÁKA 12, 148 00
PRAHA 4

REDAKCE SI VYHRÁŽUJE PRÁVO NA PŘÍPADNÉ ÚPRAVY ČI KRÁCENÍ
ZASLANÝCH PŘÍSPĚVKŮ. REDAKCI NEVYŽÁDANÉ RUKOPISY, FOTO-
GRAFIE A KRESBY SE NEVRACEJÍ. AUTORSKÉ ČLÁNKY, PŘEKLADY
A FOTOGRAFIE JSOU DAREM CÍRKVI A AUTÓŘI SI NENÁROKUJÍ AUTOR-
SKÝ HONORÁŘ VE SMYSLU AUTORSKÉHO ZÁKONA. OTIŠTĚNÉ MATE-
RIÁLY NELZE ROZŠÍŘOVAT BEZ SOUHLASU REDAKCE NEBO AUTORA.

V PŘÍŠTÍM ČÍSLE

SLOVO METROPOLITY: O NASLOUCHÁNÍ

ROZHOVOR S VLADYKOU JIŘÍM
O RAVENNĚ

O CÍRKVI A VĚČNOSTI

ZE STARÉHO ZÁKONA: BILEÁM PROMLUVIL
SV. NIKOLAJ SRBSKÝ RAJSKÁ PYRAMIDA IV.

PRAVOSLAVNÍ V AUSTRÁLII

DRÁŽDANY – HISTORIE
A SOUČASNOST PRAVOSLAVNÉ OBCE

DUCHOVNÍ ČTENÍ: Z MYŠLENEK

SV. IGNATIJE BRANČANINOVA

TÉMA: NOVODOBÝ ŠAMANIZMUS

HISTORIE: TEOLOG VLADIMÍR LOSSKIJ

SERIÁL: KYPERSKÉ KLÁŠTERY

MÉDIA: NOVÁ PRAVOSLAVNÁ TELEVIZE PRO DĚTI

AKTUÁLNĚ: NÁŠ PRAVOSLAVNÝ PORTÁL

A MNOHO DALŠÍHO

**Toto číslo bylo ilustrováno fotografiemi starobylého
kyperského kláštera Mahéra, které nám poskytla
Kyperská organizace cestovního ruchu v Praze. Více
informací najdete na www.visitcyprus.cz**

Mariánské Lázně

27. prosince 2007 do naší farnosti krátce zavítal vladyka Kryštof, arcibiskup pražský, metropolita českých zemí a Slovenska. Z jeho návštěvy se radovali především mladí hokejisté, neboť vladyka přijel zahájit mezinárodní žákovský hokejový turnaj a požehnat místní zimní stadion.

Společně s kancléřem o. Josefem Hauzarem a tachovským děkanem o. Milanem Horvátém vykořčili o 10 hodině dopolední na ledovou plochu. Vladyka mladé sportov-

ce krátce pozdravil a připomenul význam modlitby, která má člověka provázet ve všech životních situacích a při sportovním klání obzvlášť. Připomenul, že největší hvězdy světového hokeje v kanadsko-americké NHL se pravidelně modlí, neboť modlitba je pro ně kromě aktivního duchovního života, také součástí jejich příprav na zápas.

Následovalo požehnání stadionu a krátké posezení s představiteli místního hokejového oddílu. Poté se vladyka rozloučil, neboť jej volaly další povinnosti.

